

Υπόθεση Μεξικού κατά Η.Π.Α. της 31.3.2004
(Υπόθεση Avena και άλλων πολιτών του Μεξικού)

Αρμοδιότητα του Διεθνούς Δικαστηρίου για την ερμηνεία της Σύμβασης της Βιέννης περί Προξενικών Σχέσεων – Αλληλεξαρτώμενη η φύση των εδαφίων (α), (β) και (γ) της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 36: α) υποχρέωση των αρχών σύλληψης να πληροφορούν αμελλητί τους ενδιαφερόμενους για τα προξενικά τους δικαιώματα όταν αντιλαμβάνονται ότι είναι αλλοδαποί, ή έχουν βάσιμους λόγους να πιστεύουν ότι είναι αλλοδαποί, β) υποχρέωση των αρμόδιων αρχών να ειδοποιούν αμελλητί τον προξενικό λειτουργό του αποστέλλοντος κράτους για τη σύλληψη, κράτηση, προφυλάκιση ή οιασδήποτε φύσης κράτηση πολίτη τους και γ) υποχρέωση των αρμόδιων αρχών να διαβιβάζουν αμελλητί στον προξενικό λειτουργό κάθε ανακοίνωση του συλληφθέντα, φυλακισθέντα ή προφυλακισθέντα ή δι' οιοδήποτε άλλο τρόπο κρατούμενου πολίτη του αποστέλλοντος κράτους – Νομικές συνέπειες της παραβίασης του άρθρου 36 – Επανεξέταση και νέα κρίση από τα αμερικανικά δικαστήρια των ετυμηγοριών και των επιβληθεισών ποινών στους πολίτες του Μεξικού – Η επιλογή των μέσων της αποκατάστασης της βλάβης που επήλθε λόγω της παραβίασης του άρθρου 36 επαφίεται στις Η.Π.Α. – Κατά την επανεξέταση και τη νέα κρίση πρέπει να ληφθεί υπόψη η παραβίαση των δικαιωμάτων που εγγυάται η Σύμβαση της Βιέννης – Δικονομικός κανόνας του αμερικανικού δικαίου που απαγορεύει την προβολή ένστασης το πρώτο στην κατ' έφεση δίκη – Η δικαστική διαδικασία πρέπει να ικανοποιεί τη φύση της επανεξέτασης και της νέας κρίσης – Οι κατάλληλες διαδικασίες χάριτος μπορεί να συμπληρώνουν την επανεξέταση και την εκ νέου κρίση – Αίτημα του Μεξικού για παροχή εγγυήσεων περί μη επανάληψης των εσφαλμένων ενεργειών στο μέλλον – Δεν μπορεί να συναχθεί a contrario επιχείρημα όσον αφορά την κρίση του Δικαστηρίου στην υπό κρίση υπόθεση που αφορά τους πολίτες του Μεξικού.

Εφαρμοστέο δίκαιο

Άρθρο 36 της Σύμβασης της Διεθνούς Σύμβασης περί των Προξενικών Σχέσεων
 Ν. 90/1975 (ΦΕΚ 150, τ. Α')

Άρθρα 31 και 32 της Σύμβασης της Βιέννης περί της Ερμηνείας των Συνθηκών
 Ν.Δ. 402/1974 (ΦΕΚ 141, τ. Α')

Ι. Πραγματικά Περιστατικά : Το Μεξικό άσκησε προσφυγή κατά των Η.Π.Α. επικαλούμενο τη Σύμβαση της Βιέννης και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης αυτής που προβλέπει τη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου να επιλύει «διαφορές που απορρέουν από την ερμηνεία ή την εφαρμογή» της Σύμβασης. Το Μεξικό και οι Η.Π.Α. είναι και ήσαν συμβαλλόμενα μέρη στη Σύμβαση της Βιέννης και στο Προαιρετικό Πρωτόκολλο. Το Μεξικό ισχυρίζεται ότι οι Η.Π.Α. παραβίασαν τη Σύμβαση της Βιέννης κατά τη μεταχείριση πολιτών του Μεξικού που δικάστηκαν και καταδικάστηκαν σε θάνατο από τα δικαστήρια των Η.Π.Α. Οι ποινικές διαδικασίες που αφορούν στους 52 Μεξικανούς διεξήχθησαν από το 1979 έως σήμερα² σε εννέα πολιτείες των Η.Π.Α. , κυρίως στην Καλιφόρνια (28 υποθέσεις), στο Τέξας (15 υποθέσεις), στο Ιλλινόις (3 υποθέσεις), στην Αριζόνα (μια υπόθεση), στο Αρκάνσας (1 υπόθεση), στη Νεβάδα (1 υπόθεση), στο Οχάιο (1 υπόθεση), στην Οκλαχόμα (1 υπόθεση) και στο Όρεγκον (1 υπόθεση).

Οι διατάξεις της Σύμβασης της Βιέννης την παραβίαση των οποίων επικαλείται το Μεξικό περιλαμβάνονται στο άρθρο 36. Η διάταξη της παραγράφου 1 (β) του άρθρου 36 προβλέπει ότι μετά από αίτημα του ενδιαφερόμενου πολίτη του αποστέλλοντος κράτους που «συλλαμβάνεται, φυλακίζεται ή προφυλάσσεται ή καθ' οιονδήποτε τρόπο κρατείται» οι αρμόδιες αρχές του κράτους διαμονής υποχρεούνται να ειδοποιούν αμελλητί την προξενική αρχή του αποστέλλοντος κράτους. Περαιτέρω, ορίζεται ότι «οι αρμόδιες αρχές του κράτους διαμονής» υποχρεούνται να πληροφορήσουν αμελλητί τον ενδιαφερόμενο για τα δικαιώματα» που εγγυάται η προαναφερόμενη διάταξη. Το Μεξικό ισχυρίζεται ότι στην υπό κρίση υπόθεση οι αρχές των Η.Π.Α. δεν εφάρμοσαν στις υποθέσεις των 52 πολιτών του τις προαναφερόμενες διατάξεις. Άρα, κατά το Μεξικό οι Η.Π.Α. παραβίασαν την προαναφερόμενη διάταξη της Σύμβασης. Επιπλέον, το Με-

¹ Έχει συσταθεί με τον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, που έχει κυρωθεί από την Ελλάδα με τον Α.Ν. 585/1945 (ΦΕΚ 242, τ. Α'). Δημοσιευμένη σε [Επετηρίδα Δικαίου Προσφύγων και Αλλοδαπών 2004](#), εκδόσεις Αντ. Ν.Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή.

² Σημείωση της επιμελήτριας: έως την 31.3.2004 οπότε κρίθηκε η υπόθεση από το Διεθνές Δικαστήριο.

ξικό ισχυρίζεται, για τους λόγους που αναφέρονται στη συνέχεια, ότι οι Η.Π.Α. παραβίασαν τις διατάξεις των εδαφών (α) και (γ) της παραγράφου 1 του άρθρου 36 καθώς και τη διάταξη της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου σε συνδυασμό με τη διάταξη του εδαφίου (β) της παραγράφου 1.

Αναφερόμενο στην ορολογία με την οποία οι διάδικοι προσδιορίζουν τις υποχρεώσεις του κράτους διαμονής, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 36 παρ. 1 (β) το Δικαστήριο σημειώνει ότι χρησιμοποίησαν τις λέξεις «πληροφορώ» και «ειδοποιώ» με διαφοροποιημένες έννοιες. Χάριν της σαφήνειας, το Δικαστήριο στην παρούσα απόφαση χρησιμοποιεί τη λέξη «πληροφορώ» προκειμένου για τον πολίτη που ενημερώνεται από τις αρχές για τα δικαιώματα που αναγνωρίζει η διάταξη της παραγράφου 1 (β) και τη λέξη «ειδοποιώ» προκειμένου για την ενημέρωση της προξενικής αρχής.

Τα πραγματικά περιστατικά στα οποία αναφέρεται το Μεξικό συνοψίζονται ως εξής: άλλα συνομολογούνται από τις Η.Π.Α. και άλλα αμφισβητούνται. Το Μεξικό ισχυρίζεται ότι όλοι όσοι αναφέρονται στην προσφυγή ήσαν πολίτες του κατά το χρόνο της σύλληψής τους. Περαιτέρω, υποστηρίζει ότι οι αρχές των Η.Π.Α. που τους συνέλαβαν και τους ανέκριναν είχαν στη διάθεσή τους επαρκείς πληροφορίες και γνώριζαν ότι ήσαν αλλοδαποί. Σύμφωνα με το Μεξικό, σε πενήντα από τις περιπτώσεις της υπό κρίση υπόθεσης, οι πολίτες του δεν ενημερώθηκαν ποτέ από τις αρμόδιες αρχές των Η.Π.Α. για τα δικαιώματά τους δυνάμει του άρθρου 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης της Βιέννης και στις δύο περιπτώσεις η πληροφορία αυτή δεν παρασχέθηκε «αμελλητί» όπως ορίζει η διάταξη. Το Μεξικό ισχυρίζεται ότι σε 29 από τις 52 περιπτώσεις οι προξενικές του αρχές ενημερώθηκαν για την κράτηση των πολιτών του μετά την έκδοση των καταδικαστικών αποφάσεων σε θάνατο. Περαιτέρω, υποστηρίζει ότι στις υπόλοιπες 23 ενημερώθηκε με άλλους τρόπους και πάντως χωρίς να ειδοποιηθούν οι προξενικές του αρχές από τις αρμόδιες αρχές των Η.Π.Α. κατά τα οριζόμενα στη διάταξη της παραγράφου 1 (β) του άρθρου 36 της Σύμβασης. Διευκρινίζει ότι σε πέντε περιπτώσεις ενημερώθηκε πολύ αργά και αδυνατούσε να μεριμνήσει για τη συνδρομή των πολιτών του στο πλαίσιο της δικαστικής διαδικασίας που είχε ξεκινήσει τις Η.Π.Α., ότι σε 15 οι κατηγορούμενοι είχαν ήδη αποδεχθεί τη ενοχή τους και ότι ειδοποιήθηκε για τις υπόλοιπες 3 με μεγάλη καθυστέρηση.

Από τις 52 υποθέσεις που αναφέρονται στο υπόμνημα του Μεξικού οι 49 βρίσκονται σε διάφορα στάδια της ποινικής διαδικασίας ενώπιον των πολιτειακών ή ομοσπονδιακών δικαστικών αρχών των Η.Π.Α. ενώ σε 3 έχουν ήδη εξαντληθεί όλα τα ένδικα μέσα που προβλέπει η έννομη τάξη των Η.Π.Α.. Το Δικαστήριο ενημερώθηκε για την ποικιλία των τύπων της διαδικασίας και των διαθέσιμων ένδικων που προβλέπουν τα ποινικά δικαστικά συστήματα των Η.Π.Α., που διαφέρουν από Πολιτεία σε Πολιτεία. Γενικά και σύμφωνα με την περιγραφή και των δύο μερών φαίνεται ότι οι 52 υποθέσεις μπορεί να καταταχθούν σε τρεις κατηγορίες: 24 υποθέσεις εκδικάζονται κατ'έφεση, 25 υποθέσεις στις οποίες εξαντλήθηκαν όλα τα ένδικα μέσα κρίσης της υπόθεσης σε δεύτερο βαθμό αλλά προβλέπεται η δυνατότητα άσκησης προσφυγής μετά την καταδίκη (habeas corpus) σε πολιτειακό ή ομοσπονδιακό επίπεδο και 3 υποθέσεις που έχουν κριθεί αμετάκλητα. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι σε 33 τουλάχιστον υποθέσεις την παραβίαση της Σύμβασης της Βιέννης επικαλέστηκε ο κατηγορούμενος είτε στην προδικασία, είτε ενώπιον του δικαστηρίου είτε σε διαδικασίες habeas corpus, και ότι η σχετική ένστασή του απορρίφθηκε για διαδικαστικούς ή ουσιαστικούς λόγους ενώ σε άλλες περιπτώσεις δεν έχει ακόμη κριθεί. Έως σήμερα, ουδείς εκ των 52 κατηγορουμένων έχει προσφύγει στη διαδικασία απονομής χάριτος.

Στις 9.1.2003, όταν το Μεξικό άσκησε την παρούσα προσφυγή και ζήτησε από το Δικαστήριο να διατάξει τη λήψη προσωρινών μέτρων οι 52 κατηγορούμενοι ανέμεναν την εκτέλεση της θανατικής ποινής (death row). Όμως, δύο ημέρες αργότερα ο κυβερνήτης του Ιλλινόις αποφάσισε κυριαρχικά την απονομή χάριτος και μετέτρεψε τις ποινές όλων όσων ανέμεναν την εκτέλεσή τους συμπεριλαμβανομένων των πολιτών του Μεξικού που αναφέρονται στην υπό κρίση προσφυγή, των κυρίων Caballero, Flores, και Solache. Με επιστολή της 20.1.2003 το Μεξικό ενημέρωσε σχετικά το Δικαστήριο και απέσυρε το αίτημά του για τη λήψη προσωρινών μέτρων για τους ανωτέρω, αλλά διευκρίνισε ότι το αίτημά του για προσωρινά μέτρα παραμένει εν ισχύ για τους υπόλοιπους πολίτες του στους οποίους αναφέρεται η υπό κρίση προσφυγή. Με απόφαση της 5.2.2003 και αιτήσεϊ του Μεξικού το Δικαστήριο θεώρησε ότι ήταν προφανές από τις πληροφορίες που είχε στη διάθεσή του ότι οι τρεις Μεξικανοί που αναφέρονται στην προσφυγή και είχαν εξαντλήσει όλα τα ένδικα μέσα στις Η.Π.Α. κινδύνευαν να εκτελεστούν τους επόμενους μήνες ή βδομάδες. Κατά συνέπεια, διέταξε τις Η.Π.Α. να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι δεν θα εκτελούνταν εκκρεμώσεϊς της έκδοσης οριστικής απόφασης επί της παρούσας προσφυγής. Το Δι-

καστήριο σημειώνει ότι, δεν έχουν εκτελεστεί αυτοί οι τρεις κατάδικοι κατά την ημερομηνία εκδίκασης της παρούσας υπόθεσης, αλλά υπογραμμίζει με ανησυχία ότι με απόφαση της 1.3.2004 το Εφετείο της Οκλαχόμα έχει ορίσει για την 18^η Μαΐου 2004 την εκτέλεση ενός εκ των τριών.

Νόμος Βάσιμο: Η ρητή υποχρέωση πληροφόρησης του συλλαμβανομένου για τα προξενικά δικαιώματά του που ορίζονται στο άρθρο 36 παρ. 1 (β) δεν επιτρέπει να αποτελούν βάσιμο λόγο παράλειψης συμμόρφωσης οι υποθέσεις των αρμόδιων αρχών για τη σχετική βούληση του ενδιαφερόμενου. Η πληροφόρηση είναι καθοριστικό στοιχείο στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 36 παρ. 1 (β).

Σκεπτικό: Α) Επί της παραβίασης του άρθρου 36 παρ. 1 της Σύμβασης της Βιέννης...49. Με το τελικό υπόμνημά του το Μεξικό ζητά από το Δικαστήριο να επιδικάσει ότι «οι Η.Π.Α. διατάσσοντας τη σύλληψη και την κράτηση, δικάζοντας και καταδικάζοντας τους 52 πολίτες του στο «διάδρομο του θανάτου» ... παραβίασαν τις διεθνείς τους υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει έναντι του Μεξικού, τα δικαιώματά του και την άσκηση του δικαιώματός του για διπλωματική προστασία των πολιτών του, παραλείποντας να πληροφορήσουν αμελλητί τους 52 Μεξικανούς μετά τη σύλληψή τους για το δικαίωμά τους να ειδοποιηθούν σχετικά οι προξενικές αρχές της χώρας τους και να επικοινωνήσουν μ' αυτές κατά τα οριζόμενα στη διάταξη της παραγράφου 1 (β) του άρθρου 36 της Σύμβασης της Βιέννης για τις Προξενικές Σχέσεις και στερώντας από το Μεξικό το δικαίωμά του να παράσχει προξενική προστασία και από τους 52 πολίτες του το δικαίωμά τους να απολαμβάνουν αυτήν την προστασία που το Μεξικό μπορούσε να παράσχει κατ' εφαρμογή της διάταξης της παραγράφου 1 (α) και (γ) του άρθρου 36 της Σύμβασης».

50. Το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει με την απόφαση που εξέδωσε επί της υπόθεσης LaGrand ότι το άρθρο 36 παρ. 1 είναι ένα «αλληλεξαρτώμενο καθεστώς που διευκολύνει την εφαρμογή του συστήματος της προξενικής προστασίας»³. Ειδικότερα, το άρθρο 36 παρ. 1 ορίζει : «Για να διευκολύνεται η άσκηση των προξενικών καθηκόντων ως προς το υπηκόους του αποστέλλοντος κράτους: α) οι προξενικοί λειτουργοί θα έχουν την ελευθερία επικοινωνίας με τους υπηκόους του αποστέλλοντος κράτους και θα μεταβαίνουν σε αυτούς. Οι υπήκοοι του αποστέλλοντος κράτους θα έχουν την ελευθερία επικοινωνίας με τους προξενικούς λειτουργούς και θα μεταβαίνουν σε αυτούς. β) Εάν ο ενδιαφερόμενος το ζητήσει οι αρμόδιες αρχές του κράτους διαμονής θα ειδοποιούν αμελλητί την προξενική αρχή του αποστέλλοντος κράτους όταν, στην προξενική περιφέρεια, υπήκοος του κράτους αυτού συλλαμβάνεται, φυλακίζεται ή προφυλακίζεται ή κρατείται για οιονδήποτε λόγο. Κάθε ανακοίνωση που απευθύνεται στην προξενική αρχή από συλληφθέντα, φυλακισθέντα ή προφυλακισθέντα ή κρατούμενο γι' οιονδήποτε λόγο πρέπει να διαβιβάζεται αμελλητί από τις αρμόδιες αρχές του κράτους διαμονής. Οι αρχές του κράτους διαμονής υποχρεούνται να πληροφορούν αμελλητί τον ενδιαφερόμενο για τα δικαιώματά του κατά τις διατάξεις του παρόντος εδαφίου. γ) Οι προξενικοί λειτουργοί έχουν δικαίωμα να μεταβαίνουν σε κάθε υπήκοο του αποστέλλοντος κράτους, που είναι φυλακισμένος, προφυλακισμένος ή καθ' οιονδήποτε τρόπο κρατούμενος, να συνομιλούν και να αλληλογραφούν με αυτόν και να μεριμνούν για τη νομική του παράσταση. Έχουν επίσης δικαίωμα να μεταβαίνουν σε κάθε υπήκοο του αποστέλλοντος κράτους που βρίσκεται στην περιφέρειά τους φυλακισμένος ή κρατούμενος σε εκτέλεση δικαστικής απόφασης. Εν τούτοις, οι προξενικοί λειτουργοί οφείλουν να απέχουν από κάθε επέμβαση υπέρ υπηκόου του αποστέλλοντος κράτους που είναι προφυλακισμένος ή φυλακισμένος ή καθ' οιονδήποτε τρόπο κρατούμενος όταν ο ενδιαφερόμενος αντιτίθεται ρητά σ' αυτό».

---

³ «Το άρθρο 36 παρ. 1 υιοθετεί ένα αλληλεξαρτώμενο καθεστώς που έχει σκοπό να διευκολύνει την εφαρμογή του συστήματος της προξενικής προστασίας. Στηρίζεται στη βασική αρχή που διέπει την προξενική προστασία: το δικαίωμα επικοινωνίας και πρόσβασης [άρθρο 36 παρ. 1 (α)]. Στη συνέχεια, η διάταξη της παραγράφου 1 (β) του άρθρου 36 εξειδικεύει τον τρόπο ειδοποίησης των προξενικών αρχών. Τέλος, η διάταξη της παραγράφου 1 (γ) του άρθρου 36 αναφέρεται στα μέτρα που μπορούν να λάβουν οι προξενικοί λειτουργοί προκειμένου να συνδράμουν τους πολίτες τους που κρατούνται στο κράτος διαμονής. Συνάγεται ότι, όταν το αποστέλλον κράτος αγνοεί την κράτηση των πολιτών του λόγω της παράλειψης του κράτους διαμονής να ειδοποιήσει αμελλητί τις προξενικές αρχές, όπως εν προκειμένω κατά την περίοδο 1982 έως 1992, το αποστέλλον κράτος στερείται όλων των πρακτικών μέσων για την άσκηση των δικαιωμάτων του που ορίζει η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 36. Είναι αδιάφορο για την υπό κρίση υπόθεση εάν οι LaGrands θα είχαν ζητήσει την προξενική συνδρομή της Γερμανίας, εάν η Γερμανία θα την παρείχε ή ένα θα είχε εκδοθεί διαφορετική ετυμηγορία. Αρκεί ότι η Σύμβαση αναγνωρίζει αυτά τα δικαιώματα και ότι η Γερμανία και οι LaGrands στερήθηκαν τη δυνατότητα άσκησής τους λόγω της παραβίασης των Η.Π.Α.».

51. Οι Η.Π.Α., ως κράτος διαμονής, δεν αρνούνται ότι οφείλουν να εκπληρώνουν τις παραπάνω υποχρεώσεις τους. Όμως, υποστηρίζουν ότι οι υποχρεώσεις αυτές αφορούν μόνον όσους είναι πολίτες του Μεξικού και όχι όσους έχουν διπλή ιθαγένεια (δηλαδή των Η.Π.Α. και του Μεξικού). Επίσης, μεταξύ άλλων οι Η.Π.Α. υποστηρίζουν ότι δεν παραβίασαν το άρθρο 36 παρ. 1 (β) ως προς την ορθή ερμηνεία του όρου «αμελλητί» που αναφέρεται στην υποπαράγραφο αυτή.

52. Άρα, οι διάδικοι αμφισβητούν δύο σημαντικά ζητήματα που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 36 παρ. 1 (β). Το πρώτο αφορά στην ιθαγένεια των ενδιαφερομένων. Το δεύτερο αφορά στην ερμηνεία του όρου «αμελλητί». Το Δικαστήριο θα εξετάσει το καθένα χωριστά.

52. Οι διάδικοι υποστήριξαν τις θέσεις τους για το ζήτημα της ιθαγένειας σε τρία διαφορετικά νομικά πλαίσια. Οι Η.Π.Α. άσκησαν ένσταση για το παραδεκτό της υπό κρίση προσφυγής, επί της οποίας ήδη απεφάνθη το Δικαστήριο. Περαιτέρω υποστήριξαν ότι οι περισσότεροι από τους 52 κατηγορούμενους στους οποίους αναφέρεται η υπό κρίση προσφυγή ήσαν πολίτες των Η.Π.Α. και άρα δεν υποχρεούνταν να εφαρμόσουν το άρθρο 36 παρ. 1 (β) στην περίπτωση τους. Το Δικαστήριο θα κρίνει αυτήν την πτυχή του θέματος αυτού στη συνέχεια. Τέλος, οι διάδικοι διαφωνούν ως προς την προϋπόθεση που θέτει το άρθρο 36 παρ.1 (β), εάν δηλαδή η υποχρέωση πληροφόρησης που πρέπει να παρασχεθεί αμελλητί καθίσταται ενεργή με τη σύλληψη ή με την επιβεβαίωση της ιθαγένειας. Το Δικαστήριο θα κρίνει στη συνέχεια και το θέμα αυτό.

54. Οι διάδικοι διαφωνούν ως προς τα αποδεικτικά στοιχεία της ιθαγένειας προκειμένου για την εφαρμογή του άρθρου 36 παρ. 1 και για τις αρχές που διέπουν την απόδειξη ενόψει των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης.

55. Αμφότεροι οι διάδικοι αναγνωρίζουν την παραδεδεγμένη αρχή του διεθνούς δικαίου σύμφωνα με την οποία το βάρος της απόδειξης φέρει ο διάδικος που επικαλείται τα πραγματικά περιστατικά. Το Μεξικό αναγνωρίζει ότι υποχρεούται να αποδείξει ότι οι 52 κατηγορούμενοι είναι πολίτες του στους οποίους εφαρμόζονται κατ' αρχήν οι διατάξεις του άρθρου 36 παρ. 1 (β). Υποστηρίζει ότι αποδεικνύει τον ισχυρισμό του αυτό αφού κατέθεσε στο Δικαστήριο τα πιστοποιητικά γέννησής τους και δηλώσεις των 42 εξ αυτών από τις οποίες προκύπτει ότι δεν έχουν αποκτήσει την ιθαγένεια των Η.Π.Α. . Περαιτέρω, το Μεξικό ισχυρίζεται ότι οι Η.Π.Α. υποχρεούνται να αποδείξουν ότι οι συλληφθέντες Μεξικανοί πολίτες ήσαν κατά τον κρίσιμο χρόνο και πολίτες των Η.Π.Α. .

56. Οι Η.Π.Α. δέχονται ότι σε παρόμοιες περιπτώσεις υποχρεούνται να αποδείξουν ότι οι ενδιαφερόμενοι είναι πολίτες τους αλλά υποστηρίζουν ότι εν προκειμένω το «βάρος της απόδειξης» εναπόκειται στο Μεξικό. Διευκρινίζουν ότι η διάκριση αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι οι Μεξικανοί μπορεί να έχουν αποκτήσει την ιθαγένεια των Η.Π.Α. κατ' εφαρμογή του νόμου, ανάλογα με τις ημερομηνίες και τους τόπους γέννησης των γονέων τους, τους τόπους κατοικίας τους, το προσωπικό τους καθεστώς κατά το χρόνο γέννησης κλπ. Κατά την άποψη των Η.Π.Α. «ουσιαστικά το Μεξικό έχει στη διάθεσή του όλες αυτές τις πληροφορίες που αφορούν στους 52 πολίτες του που εκπροσωπεί». Οι Η.Π.Α. ισχυρίζονται ότι το Μεξικό δεν ανταποκρίθηκε στην υποχρέωσή του να παράσχει όλες αυτές τις πληροφορίες.

57. Το Δικαστήριο κρίνει ότι το Μεξικό υποχρεούται να αποδείξει ότι οι 52 πολίτες του που αφορά η υπό κρίση υπόθεση ήσαν Μεξικανοί κατά το χρόνο της σύλληψής τους. Σημειώνει ότι για το σκοπό αυτό το Μεξικό έχει καταθέσει τα πιστοποιητικά γέννησής τους και δηλώσεις τους για την ιθαγένειά τους, για το περιεχόμενο των οποίων δεν άσκησαν ένσταση οι Η.Π.Α. .

Περαιτέρω, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι οι Η.Π.Α. διερεύνησαν εάν κάποιος από τους 52 κατηγορούμενους είναι επίσης πολίτες τους. Έτσι, μετά τη σχετική έρευνα ενημέρωσαν το Δικαστήριο ότι «είναι βέβαιο ότι ο κατηγορούμενος κύριος Ayala είναι πολίτης των Η.Π.Α.» και στο στοιχείο αυτό μπορεί αναμφίβολα να επιβεβαιωθεί αν το Μεξικό προσκομίσει τα διαθέσιμα στοιχεία. Επίσης υποστηρίζουν ότι ο κύριος Avena είναι «μάλλον» πολίτης των Η.Π.Α. και άρα είναι επίσης «πιθανόν» και περίπου άλλοι 16 κατηγορούμενοι να είναι πολίτες των Η.Π.Α. . Ως προς άλλους έξη οι Η.Π.Α. υποστήριξαν ότι «δεν μπορούν να αποκλείσουν την πιθανότητα» να είναι πολίτες τους. Το Δικαστήριο κρίνει ότι οι Η.Π.Α. υποχρεούνται να αποδείξουν την ιθαγένεια των κατηγορουμένων και να προσκομίσουν στο Δικαστήριο όλες τις πληροφορίες που διαθέτουν για το θέμα. Όφειλαν οι Η.Π.Α. να αναζητήσουν από τις μεξικανικές αρχές τα στοιχεία που ισχυρίζονται ότι έχουν στη διάθεσή τους για την ιθαγένεια των κατηγορουμένων που αφορά η υπό κρίση υπόθεση. Το Δικαστήριο απορρίπτει τους ισχυρισμούς των Η.Π.Α. εκτιμώντας ότι ακόμα και αν

το Μεξικό διέθετε αυτά τα στοιχεία δεν έχει υποχρέωση να τα προσκομίσει. Οι Η.Π.Α. όφειλαν να τα αναζητήσουν, με επαρκή σαφήνεια και να αποδείξουν τόσο ότι προέβησαν στις αναγκαίες ενέργειες όσο και ότι οι αρχές του Μεξικού αρνήθηκαν ή παρέλειψαν να ανταποκριθούν στο αίτημά τους. Όμως, σε κανένα στάδιο της διαδικασίας δεν απέδειξαν ότι υπέβαλαν λεπτομερή αιτήματα στις αρμόδιες αρχές του Μεξικού και ότι αυτές δεν απάντησαν. Το Δικαστήριο κρίνει εν προκειμένω ότι οι Η.Π.Α. δεν απέδειξαν ότι οι Μεξικανοί κατηγορούμενοι ήσαν επίσης πολίτες των Η.Π.Α. .

Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο αποφαινεται ότι οι Η.Π.Α. όφειλαν να εκπληρώσουν στην περίπτωση τους τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει δυνάμει του άρθρου 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης για τις Προξενικές Σχέσεις στους 52 καταδικασθέντες πολίτες του Μεξικού.

58. Το Μεξικό ζητά από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι « η εκπλήρωση της υποχρέωσης που επιβάλλει το άρθρο 36 παρ. 1 της Σύμβασης της Βιέννης προϋποθέτει την πληροφόρηση για τα προξενικά δικαιώματα και εύλογο χρόνο για επικοινωνία με τον πρόξενο πριν οι αρμόδιες αρχές του κράτους διαμονής αναλάβουν οιαδήποτε πρωτοβουλία ενδεχομένως επιζήμια για τα δικαιώματα του αλλοδαπού».

59. Το Μεξικό υποστηρίζει ότι, σε καθεμιά από τις 52 υπό κρίση υποθέσεις, οι Η.Π.Α. παρέλειψαν να πληροφορήσουν «αμελλητί» τους συλληφθέντες για τα δικαιώματά τους σύμφωνα με το άρθρο 36 παρ. 1 (β). Συγκεκριμένα, ο κύριος Esquivel ενημερώθηκε για τα δικαιώματά του 18 μήνες μετά τη σύλληψή του ενώ ο κύριος Juárez 40 ώρες μετά τη σύλληψή του. Το Μεξικό υποστηρίζει ότι αυτή η αντιμετώπιση των κατηγορουμένων συνιστά παραβίαση της Σύμβασης επειδή ο όρος «αμελλητί» σημαίνει «αμέσως» και σε κάθε περίπτωση πριν την διεξαγωγή της ανάκρισης. Περαιτέρω, το Μεξικό εφιστά την προσοχή του Δικαστηρίου στο γεγονός ότι σ' αυτήν την υπόθεση δικαστήριο των Η.Π.Α. διαπίστωσε ότι παραβιάστηκε το άρθρο 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης και ισχυρίζεται ότι οι Η.Π.Α. δεν μπορούν να αποκηρύξουν την κρίση εθνικού τους δικαστηρίου. Από το υπόμνημα που κατέθεσε το Μεξικό στο Δικαστήριο προκύπτει ότι ο κατηγορούμενος κύριος Ayala ενημερώθηκε για τα δικαιώματά του όταν έφθασε στο «διάδρομο του θανάτου», περίπου τέσσερα χρόνια μετά τη σύλληψή του. Το Μεξικό ισχυρίζεται ότι στις υπόλοιπες περιπτώσεις οι ενδιαφερόμενοι Μεξικανοί δεν ενημερώθηκαν στην πραγματικότητα ποτέ από τις αρχές των Η.Π.Α. για τα προξενικά τους δικαιώματα.

60. Οι Η.Π.Α., αμφισβητούν τόσο τα γεγονότα, όπως τα παρουσιάζει το Μεξικό, όσο και τη νομική ανάλυση του άρθρου 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης της Βιέννης. Ισχυρίζονται ότι ο κύριος Solache ενημερώθηκε για τα προξενικά δικαιώματά του περίπου επτά μήνες μετά τη σύλληψή του. Περαιτέρω υποστηρίζουν ότι πολλοί από τους ενδιαφερόμενους ήσαν πολίτες των Η.Π.Α. και ότι τουλάχιστον επτά «επικαλέστηκαν αμερικανική ιθαγένεια κατά το χρόνο σύλληψής τους». Πρόκειται για τις περιπτώσεις των κυρίων Avena, Ayala, Benavides, Ochoa, Salcido, Tafoya και Alvarez. Κατά τις Η.Π.Α. στις υποθέσεις αυτές δεν υπήρχε υποχρέωση πληροφόρησης των κατηγορουμένων για τα προξενικά δικαιώματά τους. Περαιτέρω, υποστηρίζουν ότι στις περιπτώσεις των κυρίων Avena και Salcido δεν υπήρχε λόγος να πιστεύεται σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας ότι οι συλληφθέντες ήσαν Μεξικανοί. Στον κύριο Juárez οι σχετικές πληροφορίες παρασχέθηκαν «αμελλητί».

61. Το Δικαστήριο ερμηνεύει εν συνεχεία το άρθρο 26 παρ. 1 (β) της Σύμβασης της Βιέννης που κατά την κρίση του εφαρμόζεται στις 52 υποθέσεις της υπό κρίση προσφυγής. Σημειώνει ότι το άρθρο 36 παρ. 1 (β) περιλαμβάνει τρία διακριτά πλην όμως αλληλεξαρτώμενα στοιχεία: το δικαίωμα του ενδιαφερόμενου να πληροφορείται αμελλητί τα δικαιώματα που προβλέπει το άρθρο 36 παρ. 1 (β), το δικαίωμα του προξενικού λειτουργού να ειδοποιείται αμελλητί για την κράτηση του ενδιαφερόμενου, εφόσον το ζητήσει, και για την υποχρέωση του κράτους υποδοχής να διαβιβάσει αμελλητί στην προξενική αρχή κάθε ανακοίνωση του κρατούμενου.

62. Κανείς από τους διαδίκους δεν επικαλέστηκε ενώπιον του Δικαστηρίου το τρίτο στοιχείο του άρθρου 36 παρ. 1 (β). Το Δικαστήριο προχωρά στην ερμηνεία του δικαιώματος πληροφόρησης του συλληφθέντα ή του κρατούμενου.

63. Το Δικαστήριο κρίνει ότι οι αρμόδιες αρχές κράτησης υποχρεούνται κατά το άρθρο 36 παρ. 1 (β) να πληροφορούν τον κρατούμενο για τα προξενικά του δικαιώματα όταν διαπιστώνουν ότι είναι αλλοδαπός πολίτης ή όταν βάσιμα πιστεύουν ότι μπορεί να είναι αλλοδαπός. Οι ειδικότερες συνθήκες εξαρτώνται από τις περιστάσεις κάθε υπόθεσης. Στο ενημερωτικό φυλλάδιο του Υπουργείου Εξωτερικών των Η.Π.Α. με τον τίτλο «Consular Notification and Access – Instructions for Federal, State and Local Law En-

forcement and Other Officials Regarding Foreign Nationals in the United States and the Rights of Consular Officials to Assist Them»⁴ το οποίο απευθύνεται στις ομοσπονδιακές, πολιτειακές και τοπικές αρχές για να προάγει τη συμμόρφωση με το άρθρο 36 της Σύμβασης της Βιέννης υπογραμμίζεται για τις περιπτώσεις αυτές: «οι περισσότεροι αλλά όχι όλοι όσοι έχουν γεννηθεί εκτός των Η.Π.Α. δεν είναι αμερικάνοι πολίτες. Η ατελής γνώση της αγγλικής γλώσσας μπορεί επίσης να υποδηλώνει αλλοδαπή ιθαγένεια». Το Δικαστήριο σημειώνει ότι αργότερα, μετά τη σύλληψη, επιβεβαιώνουν οι αρχές αν ο συλληφθείς είναι πράγματι πολίτης των Η.Π.Α., όπως ισχυρίζεται.

64. Οι Η.Π.Α. ισχυρίστηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου ότι στην επικράτειά τους ζουν εκατομμύρια αλλοδαποί, νόμιμα ή παράνομα και ότι η εθνική νομοθεσία για την απονομή της ιθαγένειας είναι γενναϊόδωρη. Επίσης υπογράμμισαν ότι η αμερικανική κοινωνία είναι πολύ-πολιτισμική και είναι αμερικάνοι πολίτες άνθρωποι με διαφορετική εμφάνιση που μιλούν διαφορετικές γλώσσες. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι στις Η.Π.Α. η γλώσσα που μιλά ο ενδιαφερόμενος ή η εμφάνισή του δεν υποδηλώνουν κατ' ανάγκη ότι είναι αλλοδαπός. Όμως, και ειδικότερα ενόψει του μεγάλου αριθμού των αλλοδαπών που ζουν στη χώρα αυτή, κρίνεται επιθυμητό να ερωτάται τακτικά ο κρατούμενος για την ιθαγένειά του, ώστε να επιτυγχάνεται η πλήρης συμμόρφωση με τη Σύμβαση της Βιέννης. Οι Η.Π.Α. ενημέρωσαν το Δικαστήριο ότι κάποιες από τις αρχές εφαρμογής του νόμου ερωτούν τακτικά τους κρατούμενους εάν είναι αμερικανοί πολίτες. Βέβαια, όταν ο ενδιαφερόμενος δηλώσει ότι είναι αλλοδαπός δικαιούται να ζητήσει να επικοινωνήσει με τις προξενικές αρχές του κράτους καταγωγής του και η συμμόρφωση με το άρθρο 36 παρ. 1 (β) ενισχύεται. Η παροχή αυτής της πληροφορίας μπορεί να συνδυαστεί με την προ της ανάκρισης ενημέρωση του ποινικού κρατούμενου για τα δικαιώματά του δυνάμει του αποκαλούμενου στις Η.Π.Α. «κανόνα Miranda» που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων το δικαίωμά του να παραμείνει σιωπηλός, να παρασταθεί με συνήγορο κατά την ανάκριση, να ζητήσει από το κράτος δωρεάν νομική συνδρομή όταν αδυνατεί να προσλάβει συνήγορο. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι σύμφωνα με τις Η.Π.Α. ήδη εφαρμόζεται σε κάποιες πολιτείες αυτή η πρακτική για τα δικαιώματα που αναγνωρίζει η Σύμβαση της Βιέννης.

65. Έχοντας υπόψη τις περιπλοκότητες που εξήγησαν οι Η.Π.Α. , το Δικαστήριο εξετάζει την εφαρμογή του άρθρου 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης της Βιέννης στις 52 υπό κρίση περιπτώσεις. Από τα αποδεικτικά στοιχεία που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο προκύπτει ότι στις 45 από τις κρίση υποθέσεις, οι ενδιαφερόμενοι δεν ισχυρίστηκαν ότι είναι πολίτες των Η.Π.Α. ούτε δημιουργήθηκε ευλόγως η πεποίθηση ότι είναι πολίτες των Η.Π.Α. με ειδικότερο αίτημα εγκαίρως διατυπωμένο με τρόπο ώστε να εξακριβωθεί η διπλή ιθαγένεια. Το Δικαστήριο ήδη διευκρίνισε τι είδους ερωτήσεις έπρεπε να είχαν υποβληθεί σε σύντομο χρόνο και το είδος των πληροφοριών που έπρεπε να του παρασχεθούν.

66. Όμως, οι Η.Π.Α. ισχυρίζονται ότι επτά κατηγορούμενοι δήλωσαν κατά τη σύλληψη ότι είναι αμερικάνοι πολίτες. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι μόνον για την περίπτωση του κυρίου Salcido οι Η.Π.Α. απέδειξαν ότι είναι πολίτης τους, καταθέτοντας τη σχετική δήλωσή του. Το Μεξικό συνομολογεί τα επιχειρήματα των αντιδίκων του για την υπόθεση του κυρίου Salcido. Εξάλλου, δεν κατατέθηκαν στο Δικαστήριο αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι ο συγκεκριμένος κατηγορούμενος είναι ταυτόχρονα και Μεξικάνος, ώστε να διεξαχθεί άμεσα έρευνα από τις αρχές σύλληψης και να ενημερωθεί «αμελλητί» για τα προξενικά δικαιώματά του. Κατά συνέπεια, για την περίπτωση του κυρίου Salcido το Μεξικό δεν απέδειξε ότι οι Η.Π.Α. παραβίασαν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το άρθρο 36 παρ. 1 (β).

67. Για την περίπτωση του κυρίου Ayala το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι παρότι εντοπίστηκε σε δικαστικό αρχείο του 1989 (τρία χρόνια μετά τη σύλληψή του) ως πολίτης των Η.Π.Α. δεν κατατέθηκαν αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι κατά τη σύλληψή του ισχυρίστηκε ότι είναι Αμερικανός. Ούτε ενημερώθηκε το Δικαστήριο για έρευνες των αρχών των Η.Π.Α. που να επιβεβαιώνουν τους ισχυρισμούς περί αμερικανικής ιθαγένειας.

68. Για άλλους πέντε κατηγορούμενους που αφορά η υπό κρίση προσφυγή οι Η.Π.Α. δεν απέδειξαν ενώπιον του Δικαστηρίου τους ισχυρισμούς τους ότι «επικαλέστηκαν κατά τη σύλληψή τους την αμερικανική ιθαγένεια».

---

⁴ Πρόκειται για «Πληροφόρηση για τα προξενικά δικαιώματα και πρόσβαση στις προξενικές αρχές – Οδηγίες προς τους ομοσπονδιακούς, πολιτειακούς και τοπικούς δημόσιους λειτουργούς και αξιωματούχους εφαρμογής του νόμου για τη μεταχείριση των αλλοδαπών που βρίσκονται στις Η.Π.Α. και τα δικαιώματα των προξενικών λειτουργών να τους συνδράμουν».

69. Από τη έκθεση σύλληψης του κυρίου Avena προκύπτει ότι έχει γεννηθεί στην Καλιφόρνια και από τα αρχεία του σωφρονιστικού καταστήματος ότι είναι πολίτης του Μεξικού. Οι Η.Π.Α. δεν απέδειξαν στο Δικαστήριο ότι διεξήγαγαν έρευνες για να επιβεβαιώσουν ότι είναι αμερικανός πολίτης.

70. Το 1991, κατά τη σύλληψή του, ο κύριος Benavides ήταν κάτοχος δελτίου της Υπηρεσίας Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης. Το Δικαστήριο δεν ενημερώθηκε για ποιο λόγο οι αρχές σύλληψης έπρεπε να πιστεύουν ότι κατά το χρόνο της σύλληψής του ήταν πολίτης των Η.Π.Α. . Το αποδεικτικό στοιχείο που επικαλούνται οι Η.Π.Α. , ότι δηλαδή τον Ιούνιο του 1993 ο δικηγόρος του ενημέρωσε το δικαστήριο ότι ο πελάτης του ήταν πλέον πολίτης των Η.Π.Α. δεν αφορά στην ιθαγένειά του κατά το χρόνο σύλληψής του.

71. Για τον κύριο Ochoa το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η έκθεση σύλληψής του που συντάχθηκε το 1990 αναφέρει ότι έχει γεννηθεί στο Μεξικό, δήλωση που επαναλαμβάνεται σε δεύτερη έκθεση της αστυνομίας. Περίπου δύο χρόνια αργότερα από λεπτομέρειες του ποινικού του μητρώου προκύπτει ότι είναι πολίτης των Η.Π.Α. γεννηθείς στο Μεξικό. Στο Δικαστήριο δεν παρασχέθηκαν περαιτέρω λεπτομέρειες. Οι Η.Π.Α. δεν απέδειξαν ότι γνώριζαν ή ότι διερεύνησαν αν ήταν αμερικανός πολίτης κατά το χρόνο της σύλληψής του.

72. Ο κύριος Tafoya φαίνεται να έχει καταγραφεί στα αστυνομικά δελτία ως γεννηθείς στο Μεξικό. Οι Η.Π.Α. δεν κατέθεσαν στο Δικαστήριο επιπλέον πληροφοριακά στοιχεία και ειδικότερα αν διεξήγαγαν έρευνα για την ιθαγένεια του κατηγορουμένου.

73. Ο τελευταίος από τους επτά κατηγορούμενους, που κατά τις Η.Π.Α. υπάγονται στην ίδια ομάδα της υπό κρίση προσφυγής, ο κύριος Alvarez συνελήφθη στο Τέξας στις 20.6.1998. Από τα αρχεία του Τέξας προκύπτει ότι ταυτοποιήθηκε ως πολίτης των Η.Π.Α. Όμως, εντός τριών ημερών από τη σύλληψή του οι αρχές του Τέξας ενημερώθηκαν από την Υπηρεσία Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης ότι πραγματοποιούνταν έρευνες προκειμένου να καθορισθεί εάν λόγω προηγούμενης καταδίκης του ο κύριος Alvarez έπρεπε να απελαθεί ως αλλοδαπός. Ενώπιον του Δικαστηρίου δεν αποδείχθηκε ότι επιδιώχθηκε η άμεση επίλυση του καθορισμού της ιθαγένειας του κυρίου Alvarez.

74. Το Δικαστήριο καταλήγει ότι το Μεξικό δεν απέδειξε παραβίαση του άρθρου 36 παρ. 1 (β) από τις Η.Π.Α. στην υπόθεση του κυρίου Salcido και κατά συνέπεια η υπόθεση αυτή δεν υπάγεται σε περαιτέρω κρίση. Ως προς τους υπόλοιπους κατηγορούμενους, απορρίπτεται ο ισχυρισμός των Η.Π.Α., ότι δηλαδή επικαλέστηκαν την αμερικανική ιθαγένεια κατά τη σύλληψή τους.

75. Πρέπει όμως να απαντηθεί το ερώτημα εάν στις 51 υπό κρίση περιπτώσεις οι Η.Π.Α. πληροφόρησαν «αμελλητί» τους συλληφθέντες για τα προξενικά τους δικαιώματα. Εν συνεχεία το Δικαστήριο κρίνει αυτό το ζήτημα.

76. Στο Δικαστήριο κατατέθηκαν δηλώσεις κάποιων πολιτών του Μεξικού που βεβαιώνουν ότι ουδέποτε ενημερώθηκαν για τα δικαιώματά τους βάσει του άρθρου 36 παρ. 1 (β). Το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι Η.Π.Α. αμφισβητούν τις προαναφερόμενες δηλώσεις σε 47 από τις υπό κρίση υποθέσεις. Όμως, για την υπόθεση του κυρίου Hernández οι Η.Π.Α. σχολιάζουν: « παρότι ο αξιωματούχος που πραγματοποίησε τη σύλληψη δεν ρώτησε τον κύριο Hernández Llanas εάν επιθυμούσε να ειδοποιήσει το Προξενείο του Μεξικού για τη σύλληψή του, δεν ήταν σε καμία περίπτωση παράλογο γι' αυτόν να συνάγει ότι ο κατάδικος δραπέτης δεν θα ήθελε να ειδοποιηθεί για τη σύλληψή του το Προξενείο της χώρας από την οποία διέφυγε».

Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ρητή υποχρέωση πληροφόρησης του συλλαμβανομένου για τα προξενικά δικαιώματά του που ορίζονται στο άρθρο 36 παρ. 1 (β) δεν επιτρέπει να αποτελούν βάσιμο λόγο παράλειψης συμμόρφωσης οι υποθέσεις των αρμόδιων αρχών για τη σχετική βούληση του ενδιαφερόμενου. Μάλλον παρέχει στον συλληφθέντα, αφού ενημερωθεί, το δικαίωμα να υποστηρίξει ότι δεν επιθυμεί να ειδοποιηθεί ο προξενικός λειτουργός της χώρας καταγωγής του. Κατ' ανάγκη συνάγεται ότι σε κάθε μια από τις 47 υπό κρίση περιπτώσεις παραβιάστηκε η υποχρέωση ενημέρωσης της «αμελλητί» πληροφόρησης των ενδιαφερομένων.

77. Σε τέσσερις περιπτώσεις, συγκεκριμένα των κυρίων Ayala, Juárez, Esquivel και Solache υπάρχουν ακόμη αμφιβολίες για τη «αμελλητί» πληροφόρησή τους για τα προξενικά δικαιώματά τους. Γι' αυτές, είναι αναγκαίο να ερμηνευθεί το περιεχόμενο του όρου «αμελλητί».

78. Πρόκειται για ζήτημα για το οποίο οι διάδικοι εκφράζουν διαφορετικές απόψεις. Κατά το Μεξικό, ο χρόνος πληροφόρησης του κρατούμενου «είναι καίριας σημασίας για την άσκηση των δικαιωμάτων

που προβλέπει το άρθρο 36» και ο όρος «αμελλητί» της παραγράφου 1 (β) σημαίνει την «άνευ όρων άμεση ενέργεια». Περαιτέρω, το Μεξικό ισχυρίζεται ότι ενόψει του σκοπού και του αντικειμένου του άρθρου 36, που είναι η εξασφάλιση της «ουσιαστικής προξενικής συνδρομής» και η προστασία των ευάλωτων αλλοδαπών κρατούμενων «η προξενική αρχή πρέπει να ειδοποιείται αμέσως κατά τη σύλληψη και πριν την ανάκριση του αλλοδαπού κρατούμενου, ώστε ο πρόξενος να μπορέσει να προσφέρει χρήσιμες συμβουλές για το αλλοδαπό νομικό σύστημα και να μεριμνήσει για την πρόσληψη συνηγόρου πριν ο αλλοδαπός αποφασίσει χωρίς να είναι ενημερωμένος ή πριν το κράτος αναλάβει πρωτοβουλίες που ενδεχομένως θίγουν τα δικαιώματά του».

79. Άρα, κατά την άποψη του Μεξικού, παραβιάζεται ipso facto το άρθρο 36 σε κάθε περίπτωση όπου ο αλλοδαπός ανακρίνεται πριν οι αρμόδιες αρχές τον πληροφορήσουν για τα προξενικά δικαιώματά του. Εν προκειμένω είναι αδιάφορη η αμεσότητα της παροχής της σχετικής πληροφόρησης μετά το πέρας της ανάκρισης. Το Μεξικό θεωρεί ότι στην περίπτωση του κυρίου Juárez παραβιάστηκε το άρθρο 36 παρ. 1 (β) επειδή πρώτα ανακρίθηκε και μετά ενημερώθηκε για τα προξενικά δικαιώματά του, περίπου σαράντα ώρες μετά τη σύλληψή του.

80. Για να υποστηρίξει τη θέση του για την ερμηνεία της «αμελλητί» πληροφόρησης του συλληφθέντα για το δικαίωμά του να ειδοποιηθεί η προξενική αρχή του αποστέλλοντος κράτους το Μεξικό επικαλείται επίσης τις «προπαρασκευαστικές εργασίες» της Σύμβασης της Βιέννης. Ειδικότερα, το Μεξικό υπενθυμίζει ότι η διατύπωση που πρότεινε στη Διάσκεψη η Επιτροπή Διεθνούς Δικαίου ήταν «χωρίς υπαίτια καθυστέρηση» που αντικαταστάθηκε μετά την πρόταση του Ηνωμένου Βασιλείου να διαγραφεί η λέξη «υπαίτια». Ο εκπρόσωπος του Ηνωμένου Βασιλείου στη Διάσκεψη είχε διευκρινίσει ότι η διατύπωση αυτή θα απέτρεπε την ερμηνεία ότι «επιτρέπεται κάποια καθυστέρηση» και κανένας εκπρόσωπος δεν εξέφρασε αντίρρηση στις δηλώσεις της ΕΣΣΔ και της Ιαπωνίας ότι το αποτέλεσμα της τροποποίησης απαιτεί την «αμελλητί πληροφόρηση».

81. Οι Η.Π.Α. αμφισβητούν αυτήν την ερμηνεία του όρου «αμελλητί». Κατά την άποψή τους δεν σημαίνει «άμεσα και πριν την ανάκριση» και πάντως αυτή η ερμηνεία δεν στηρίζεται ούτε στην ορολογία ούτε στο σκοπό και στο αντικείμενο της Σύμβασης της Βιέννης ούτε στις «προπαρασκευαστικές εργασίες». Στις οδηγίες του Υπουργείου Εξωτερικών των Η.Π.Α. σημειώνεται ότι «αμελλητί» σημαίνει «χωρίς υπαίτια καθυστέρηση» και ότι η απαιτούμενες ενέργειες πρέπει να αναληφθούν «σε εύλογο χρόνο ενόψει των περιστάσεων». Άρα, αναμένεται υπό κανονικές συνθήκες να «ειδοποιούνται οι προξενικοί λειτουργοί εντός 24 ή το αργότερο 72 ωρών από τη σύλληψη ή την κράτηση». Οι Η.Π.Α. υποστηρίζουν περαιτέρω ότι αυτή η ερμηνεία του όρου «αμελλητί» είναι εύλογη και επιτρέπει την συνεπή ερμηνεία του στις τρεις περιπτώσεις του άρθρου 36 παρ. 1 (β) όπου επαναλαμβάνεται. Αναφερόμενες στις «προπαρασκευαστικές εργασίες» υποστηρίζουν ότι ο όρος «υπαίτια καθυστέρηση» απορρίφθηκε ως απαράδεκτη διατύπωση.

82. Σύμφωνα με τις Η.Π.Α. σκοπός του άρθρου 36 είναι η διευκόλυνση της άσκησης των προξενικών καθηκόντων από τον προξενικό λειτουργό. «Η σημασία της πληροφόρησης του πολίτη του αποστέλλοντος κράτους για τα προξενικά δικαιώματά του είναι κατά συνέπεια περιορισμένη... Είναι διαδικαστικό ζήτημα που επιτρέπει στον αλλοδαπό να ενεργοποιήσει τη σχετική διαδικασία της ειδοποίησης ... Δεν μπορεί να είναι θεμελιώδης για τη διαδικασία της ποινικής δίκης».

83. Το Δικαστήριο κρίνει το ζήτημα της προσήκουσας ερμηνείας του όρου «αμελλητί» λαμβάνοντας υπόψη τα επιχειρήματα των διαδίκων. Σημειώνει κατ' αρχήν ότι η Σύμβαση δεν ορίζει την ακριβή έννοια του όρου «αμελλητί» στο πλαίσιο του άρθρου 36 παρ. 1 (β). Κατά συνέπεια, πρέπει να ερμηνευθεί σύμφωνα με τους εθιμικούς κανόνες ερμηνείας των συνθηκών που προβλέπουν τα άρθρα 31 και 32 της Σύμβασης της Βιέννης για την Ερμηνεία των Συνθηκών.

84. Το άρθρο 1 της Σύμβασης της Βιέννης για τις Προξενικές Σχέσεις που διευκρινίζει το περιεχόμενο κάποιων όρων της Σύμβασης δεν περιλαμβάνει ορισμό του όρου «αμελλητί». Επιπλέον, στις διάφορες γλωσσικές εκδοχές της Σύμβασης χρησιμοποιούνται διάφοροι όροι για την απόδοσή του: «αμελλητί» στο άρθρο 36 και «αμέσως» στο άρθρο 14. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι λεξικολογικοί ορισμοί, στις διάφορες γλωσσικές αποδόσεις της Σύμβασης της Βιέννης, αποδίδουν διαφορετικό περιεχόμενο στον όρο «αμελλητί» (και επίσης «αμέσως»). Κατά συνέπεια είναι αναγκαίο να αναζητηθεί η ερμηνεία του σε άλλες πηγές.

85. Το Δικαστήριο κρίνει ότι στο πλαίσιο του σκοπού και του αντικειμένου της Σύμβασης το άρθρο 36 προβλέπει ότι οι προξενικοί λειτουργοί επικοινωνούν ελεύθερα με τους πολίτες του αποστέλλοντος

κράτους, έχουν πρόσβαση σ' αυτούς, τους επισκέπτονται και συνομιλούν μαζί τους και μεριμνούν για τη νομική τους παράσταση. Ούτε το άρθρο 36 παρ. 1, ούτε κάποιο άλλο άρθρο της Σύμβασης προβλέπουν ότι στα προξενικά καθήκοντα περιλαμβάνεται η υποχρέωση του προξενικού λειτουργού να ενεργεί ως νομικός παραστάτης ή να εμπλέκεται με τρόπο αμεσότερο στη διαδικασία της ποινικής δίκης. Εξάλλου, την άποψη αυτή επιβεβαιώνει η διατύπωση του άρθρου 36 παρ. 2 της Σύμβασης. Άρα, ούτε οι όροι της Σύμβασης υπό τη συνήθη έννοια τους, ούτε το αντικείμενο και ο σκοπός της υποδηλώνουν ότι ο όρος «αμελλητί» πρέπει να ερμηνευθεί «αμέσως μετά τη σύλληψη και πριν την ανάκριση».

86. Το Δικαστήριο σημειώνει περαιτέρω ότι, παρόμοια ερμηνεία δεν μπορεί να στηριχθεί ούτε στις προπαρασκευαστικές εργασίες της Σύμβασης, παρόλη την αβεβαιότητα που προκαλούν. Κατά τη διπλωματική διάσκεψη, ο εμπειρογνώμονας της διάσκεψης, πρώην ειδικός απεσταλμένος της Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου εξήγησε στους αντιπροσώπους ότι η διατύπωση «χωρίς υπαίτια καθυστέρηση» υιοθετήθηκε μετά από μακρά συζήτηση της ολομέλειας της επιτροπής και της επιτροπής σύνταξης του σχεδίου της σύμβασης ώστε να καλυφθούν οι ειδικές περιπτώσεις που επιβάλλουν την άμεση ενημέρωση του προξενικού λειτουργού. Η Γερμανία, το μόνο από τα δύο κράτη που πρότειναν τροποποίηση, εισηγήθηκε να προστεθεί «αλλά το αργότερο εντός μηνός». Αρκετοί αντιπρόσωποι συζήτησαν επί μακρόν εάν είναι αποδεκτή παρόμοια προθεσμία αλλά κανένας δεν πρότεινε τη διατύπωση «αμελλητί». Η συντομότερη προθεσμία προτάθηκε από το Ηνωμένο Βασίλειο, δηλαδή «τάχιστα» και στη συνέχεια όχι αργότερα «από 48 ώρες». Προφανώς, ελλείψει συμφωνίας για την συγκεκριμένη προθεσμία, οι αντιπρόσωποι αποδέχθηκαν την προηγούμενη πρόταση του Ηνωμένου Βασιλείου περί διαγραφής της λέξης «υπαίτια» στην οποία και συμφώνησαν. Διαπιστώνεται επίσης με ενδιαφέρον ότι δεν προκύπτει από τις προπαρασκευαστικές εργασίες ότι ο όρος «αμελλητί» μπορεί να έχει διαφορετικό περιεχόμενο σε κάθε μια από τις τρεις περιπτώσεις όπου χρησιμοποιείται στο άρθρο 36 παρ. 1 (β).

87. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο αποφαινεται ότι ο όρος «αμελλητί» δεν ερμηνεύεται κατ' ανάγκη «αμέσως» μετά τη σύλληψη. Περαιτέρω σημειώνει ότι κανένας από τους αντιπροσώπους που συμμετείχαν στη Διάσκεψη δεν τον συνέδεσε με το στάδιο της ανάκρισης. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η διάταξη του εδαφίου (β) της παραγράφου 1 του άρθρου 36 σύμφωνα με την οποία οι αρχές του κράτους διαμονής «υποχρεούνται να πληροφορούν αμελλητί τον ενδιαφερόμενο για τα δικαιώματά του» δεν μπορεί να ερμηνευθεί με τρόπο που να εννοεί ότι η πληροφόρηση αυτή πρέπει κατ' ανάγκη να προηγείται της ανάκρισης ώστε η διεξαγωγή της πριν την παροχή της να συνιστά παραβίαση του άρθρου 36.

88. Αν και εφαρμόζοντας τους συνήθεις κανόνες ερμηνείας ο όρος «αμελλητί» αναφορικά με την υποχρέωση πληροφόρησης του ενδιαφερόμενου στο πλαίσιο του άρθρου 36 παρ. 1 (β) δεν εννοεί κατ' ανάγκη «άμεσα μετά τη σύλληψη» οι αρμόδιες αρχές υποχρεούνται να πληροφορήσουν τον συλληφθέντα για τα προξενικά δικαιώματά του όταν διαπιστώσουν ότι είναι αλλοδαπός, ή όταν βάσιμα πιστεύουν ότι είναι πιθανόν να είναι αλλοδαπός.

89. Με μια εξαίρεση, κανένας από τους κατηγορούμενους των οποίων οι υποθέσεις εξετάζονται στην υπό κρίση προσφυγή δεν πληροφορήθηκε για το δικαίωμά του να ειδοποιηθεί σχετικά ο προξενικός λειτουργός του αποστέλλοντος κράτους εντός των προθεσμιών που πρότειναν οι αντιπρόσωποι της Διάσκεψης για τη Σύμβαση της Βιέννης ή των Η.Π.Α.. Οι αρμόδιες αρχές είτε δεν τους πληροφόρησαν για τα προξενικά δικαιώματά τους είτε τους πληροφόρησαν σε χρόνο αρκετά μεταγενέστερο. Ο κύριος Juárez πληροφορήθηκε για τα προξενικά δικαιώματά του 40 ώρες μετά τη σύλληψή του. Όμως, το Δικαστήριο σημειώνει ότι στην έκθεση σύλληψής του αναφέρεται ότι έχει γεννηθεί στο Μεξικό. Επιπλέον, υπήρχαν ενδείξεις για την μεξικανική ιθαγένειά του ήδη από την έναρξη της ανάκρισης, μετά τη σύλληψη, από τους υπαλλήλους του Ομοσπονδιακού Γραφείου Ανακρίσεων (FBI). Συνάγεται εν προκειμένω ότι η μεξικανική ιθαγένεια του κυρίου Juárez ήταν προφανής από την έναρξη της κράτησής του από τις αρχές των Η.Π.Α.. Υπ' αυτές τις συνθήκες και σύμφωνα με την ερμηνεία του όρου «αμελλητί» το Δικαστήριο αποφαινεται ότι οι Η.Π.Α. παραβίασαν την υποχρέωσή τους που απορρέει από το άρθρο 36 παρ. 1 (β) να πληροφορήσουν αμελλητί τον κύριο Juárez για τα προξενικά δικαιώματά του. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι παρόμοια απόφαση υιοθέτησε το Ανώτατο Δικαστήριο της Καλιφόρνια επικαλούμενο διαφορετική νομική βάση.

90. Ενόψει των ανωτέρω το Δικαστήριο αποφαινεται ότι με εξαίρεση την περίπτωση του κυρίου Salcido οι Η.Π.Α. παραβίασαν την υποχρέωσή τους, που απορρέει από το άρθρο 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης της Βιέννης, να πληροφορήσουν τους αλλοδαπούς συλληφθέντες για τα προξενικά δικαιώματά τους.

91. Όπως προαναφέρθηκε, το άρθρο 36 παρ. 1 (β) περιλαμβάνει τρία στοιχεία. Το Δικαστήριο έως τώρα έκρινε το δικαίωμα του συλληφθέντα να πληροφορηθεί τα προξενικά δικαιώματά του. Εν συνεχεία εξετάζει μια άλλη πτυχή του άρθρου 36 παρ. 1 (β). Διαπιστώνει ότι οι Η.Π.Α. ορθά παρατήρησαν ότι το γεγονός ότι δεν ειδοποιήθηκε ο προξενικός λειτουργός του Μεξικού κατ' εφαρμογή του άρθρου 36 παρ. 1 (β) δεν αποδεικνύει κατ' ανάγκην ότι οι ενδιαφερόμενοι δεν πληροφορήθηκαν το σχετικό δικαίωμά τους. Μπορεί να τους πληροφόρησαν σχετικά οι αρμόδιες αρχές και να μην θέλησαν να ειδοποιηθεί ο προξενικός λειτουργός. Όμως, η πληροφόρηση είναι καθοριστικό στοιχείο στο πλαίσιο του άρθρου 36 παρ. 1 (β) από το οποίο εξαρτώνται τα άλλα δύο.

92. Μόνον για τις περιπτώσεις των κυρίων Juárez και Solache υποστήριξαν οι Η.Π.Α. ότι αφού πληροφορήθηκαν τα προξενικά δικαιώματά τους ζήτησαν να μην ειδοποιηθεί η προξενική αρχή του αποστέλλοντος κράτους.

93. Για την περίπτωση του κυρίου Juárez το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη ότι πληροφορήθηκε τα προξενικά δικαιώματά του σαράντα ώρες μετά τη σύλληψή του αλλά επέλεξε να μην ειδοποιηθεί η προξενική αρχή του Μεξικού. Για την περίπτωση του κυρίου Solache το Δικαστήριο δεν διαθέτει επαρκή στοιχεία, ικανά να αποδείξουν ότι αιτήθηκε να μην ειδοποιηθεί η προξενική αρχή. Επίσης, οι Η.Π.Α. δεν διευκρίνισαν για ποιο λόγο ειδοποιήθηκε ο προξενικός λειτουργός τρεις μήνες αργότερα αφού ο κύριος Solache είχε αντιτεθεί στην άσκηση των προξενικών του δικαιωμάτων.

94. Για άλλες τρεις περιπτώσεις, οι Η.Π.Α. ισχυρίζονται ότι ειδοποιήθηκε επίσημα ο προξενικός λειτουργός για την κράτηση ενός εκ των Μεξικανών πολιτών χωρίς να πληροφορηθεί προηγουμένως ο ενδιαφερόμενος για το σχετικό δικαίωμά του. Πρόκειται για τις υποθέσεις των κυρίων Covarrubias, Hernández και Reyes. Τέλος, οι Η.Π.Α. υποστηρίζουν ότι επικοινωνήσαν με τις μεξικανικές αρχές για την υπόθεση του κυρίου Loza.

95. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι στην περίπτωση του κυρίου Covarrubias οι προξενικές αρχές ενημερώθηκαν από τρίτους για τη σύλληψή του: περίπου 16 μήνες αργότερα διερμηνέας διορισμένος στο δικαστήριο ζήτησε την παρέμβαση του προξενείου των προξενικών αρχών στην υπόθεση πριν την έναρξη της δίκης. Αμφισβητείται εάν ο διερμηνέας μπορεί να θεωρηθεί ως αρμόδια αρχή για την ενεργοποίηση των αλληλεξαρτώμενων διατάξεων του άρθρου 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης της Βιέννης. Στην περίπτωση του κυρίου Reyes, οι Η.Π.Α. υποστήριξαν ενώπιον του Δικαστηρίου ότι τμήμα της Εισαγγελίας του Όρεγκον ενημέρωσε τις αμερικανικές αρχές ότι τόσο ο αρμόδιος Εισαγγελέας όσο και ο διενεργήσας τη σύλληψη αξιωματούχος υποχρεούνται να ειδοποιήσουν τις προξενικές αρχές του Μεξικού για τη σύλληψή του. Δεν παρασχέθηκαν πληροφορίες για το χρόνο ειδοποίησης σε σχέση με την ημερομηνία της σύλληψης. Στον κύριο Reyes παρασχέθηκε συνδρομή πριν τη δίκη. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι στις δύο αυτές υποθέσεις οι Η.Π.Α. παραβίασαν την υποχρέωσή τους που απορρέει από το άρθρο 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης της Βιέννης ακόμα και εάν υποτεθεί ότι η συμπεριφορά των αμερικανικών αρχών δεν είχε σοβαρές συνέπειες για τους ενδιαφερόμενους.

96. Στην περίπτωση του κυρίου Loza περίπου τέσσερις μήνες μετά τη σύλληψή του αμερικάνος γερουσιαστής από το Οχάιο επικοινωνήσε με την Πρεσβεία του Μεξικού εκ μέρους της Εισαγγελίας του Οχάιο για «να διερευνήσει τις διαδικασίες που απαιτούνται για την έκδοση επικυρωμένου αντιγράφου του πιστοποιητικού γέννησης του κατηγορούμενου». Στο Δικαστήριο δεν κατατέθηκε αντίγραφο της επιστολής του γερουσιαστή και άρα δεν μπορεί να εξακριβωθεί εάν αναφερόταν στη σύλληψη του κυρίου Loza. Η απάντηση της Πρεσβείας (που επίσης δεν περιλαμβάνεται στα αποδεικτικά στοιχεία που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο) διαβιβάστηκε από το γερουσιαστή στην Εισαγγελία, η οποία εν συνεχεία ζήτησε από το Ληξιαρχείο της Guadalaajara αντίγραφο του πιστοποιητικού γέννησης. Αυτό το αίτημα δεν αναφερόταν στη σύλληψη του κυρίου Loza. Το Μεξικό υποστηρίζει ότι οι προξενικές του αρχές ουδέποτε ειδοποιήθηκαν επίσημα για τη σύλληψη του κυρίου Loza: ενημερώθηκαν σχετικά μετά την καταδίκη του σε θάνατο. Το Μεξικό θεωρεί ότι εν προκειμένω οι Η.Π.Α. παραβίασαν την υποχρέωσή τους να ειδοποιήσουν τις προξενικές αρχές του αποστέλλοντος κράτους. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω στοιχεία και ειδικότερα ότι η Πρεσβεία του Μεξικού ενημερώθηκε τέσσερις μήνες μετά τη σύλληψη και ότι ο προξενικός λειτουργός πληροφορήθηκε την κράτηση του κατηγορούμενου μετά το πέρας της δίκης και την καταδίκη του σε θάνατο το Δικαστήριο κρίνει ότι στην περίπτωση του κυρίου Loza οι Η.Π.Α. παραβίασαν την υποχρέωσή τους που απορρέει από το άρθρο 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης να ειδοποιήσουν αμελλητί τον προξενικό λειτουργό του αποστέλλοντος κράτους.

97. Ο κύριος Hernández συνελήφθη στο Τέξας την Τετάρτη, 15.10.1997. Οι αμερικανικές αρχές δεν είχαν λόγο να πιστεύουν ότι είναι αμερικανός πολίτης. Ο προξενικός λειτουργός ειδοποιήθηκε την επόμενη Δευτέρα, δηλαδή μετά από πέντε ημέρες (που αντιστοιχούν σε τρεις εργάσιμες). Το Δικαστήριο θεωρεί ότι στην υπόθεση αυτή οι Η.Π.Α. ειδοποίησαν αμελλητί τον προξενικό λειτουργό συμμορφούμενες με την υποχρέωση τους που απορρέει από το άρθρο 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης.

98. Στο πρώτο από τα υπομνήματά του το Μεξικό ζητά από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι οι Η.Π.Α. παραβιάζοντας τις υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο του άρθρου 36 παρ. 1 (β) «του στερήσαν το δικαίωμα να παράσχει προξενική προστασία και στους 52 πολίτες του το δικαίωμα να απολαύσουν την προξενική προστασία που μπορούσε να παράσχει σύμφωνα με το άρθρο 36 παρ.1 της Σύμβασης».

99. Το Δικαστήριο ανέλυσε τη σχέση των τριών υπο-παραγράφων της παραγράφου 1 του άρθρου 36 στην υπόθεση LaGrand όπου έκρινε ότι πρόκειται για «αλληλεξαρτώμενο καθεστώς». Οι νομικές συνέπειες που παράγει αυτή η αλληλεξάρτηση κατ' ανάγκη διαφέρουν ανάλογα με τα πραγματικά περιστατικά κάθε υπόθεσης. Στην υπόθεση LaGrand το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η 16ετής παράλειψη πληροφόρησης των αδερφών για το δικαίωμά τους να ειδοποιηθεί αποτελεσματικά ο πρόξενος του αποστέλλοντος κράτους παρακώλυσε την άσκηση άλλων δικαιωμάτων που η Γερμανία μπορεί να είχε επιλέξει να ασκήσει κατά τα οριζόμενα στις υπο-παραγράφους (α) και (γ).

100. Είναι αναγκαίο να επανεξεταστεί η αλληλεξάρτηση των τριών υπο-παραγράφων του άρθρου 36 υπό το φως των ειδικότερων πραγματικών περιστατικών και περιστάσεων της υπό κρίση υπόθεσης.

101. Κατ' αρχήν το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι στην υπόθεση του κυρίου Juárez ο κατηγορούμενος, αφού πληροφορήθηκε τα προξενικά δικαιώματά του, ζήτησε να μην ειδοποιηθεί ο προξενικός λειτουργός του Μεξικού. Κατά συνέπεια, στην υπόθεση αυτή δεν παραβιάστηκαν οι υπο-παραγράφοι (α) ή (γ) της παραγράφου 1 του άρθρου 36.

102. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, λόγω της παράλειψης των Η.Π.Α. να συμμορφωθούν με τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το άρθρο 36 παρ. 1 (β) το Μεξικό στην πραγματικότητα αποκλείστηκε (σε κάποιες υποθέσεις καθ' ολοκληρία και σε κάποιες για παρατεταμένες περιόδους) από την άσκηση του δικαιώματος που προβλέπει η παράγραφος 1 (α) να επικοινωνήσει με τους πολίτες τους και να έχει πρόσβαση σ' αυτούς. Όπως ήδη έχει εξηγήσει το Δικαστήριο, είναι αδιάφορο εάν το Μεξικό θα είχε παράσχει προξενική προστασία «ή εάν η ετυμηγορία θα ήταν διαφορετική. Αρκεί ότι η Σύμβαση αναγνωρίζει αυτά τα δικαιώματα» τα οποία θα μπορούσε να είχε ασκήσει.

103. Τα παραπάνω ισχύουν, *pari passu*, για κάποια δικαιώματα που προβλέπονται στην υποπάργραφο (γ) : «Οι προξενικοί λειτουργοί έχουν δικαίωμα να μεταβαίνουν σε κάθε πολίτη του αποστέλλοντος κράτους, που είναι φυλακισμένος, προφυλακισμένος ή καθ' οιονδήποτε τρόπο κρατούμενος, να συνομιλούν και να αλληλογραφούν με αυτόν...».

104. Από την άλλη, και με βάση τα ειδικότερα περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης, δεν μπορεί να είναι γενικευμένη η απάντηση για τα δικαιώματα της υπο-παραγράφου (γ), κυρίως για το δικαίωμα του προξενικού λειτουργού να «μεριμνά για τη νομική παράσταση» του αλλοδαπού. Το Μεξικό έχει υπερτονίσει στην υπό κρίση διαφορά τη σημασία της δυνατότητας των προξενικών λειτουργών να μεριμνούν για τη νομική παράσταση πριν και κατά τη διάρκεια της δίκης και ειδικότερα, κατά την απαγγελία της ποινής, στις περιπτώσεις που μπορεί να επιβληθεί σοβαρή ποινή. Περαιτέρω, έχει υπογραμμίσει τη σημασία της οικονομικής ή όποιας άλλης βοήθειας οι προξενικοί λειτουργοί μπορεί να παράσχουν στο συνήγορο υπεράσπισης, μεταξύ άλλων για την έρευνα του οικογενειακού υπόβαθρου του κατηγορούμενου και για της πνευματικής του κατάσταση, όταν αυτά τα στοιχεία είναι σχετικά για την υπόθεση. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η άσκηση αυτών των δικαιωμάτων του αποστέλλοντος κράτους στο πλαίσιο του άρθρου 36 παρ. 1 (γ) εξαρτάται από την ειδοποίηση των αρχών του κράτους διαμονής. Μπορεί όμως, η παρεχόμενη με άλλα μέσα πληροφόρηση του αποστέλλοντος κράτους να διασφαλίζει στους προξενικούς λειτουργούς τη δυνατότητα να συνδράμουν στην νομική παράσταση του πολίτη τους. Στις ακόλουθες περιπτώσεις οι προξενικές αρχές του Μεξικού ενημερώθηκαν για την κράτηση των πολιτών τους εγκαίρως ώστε να παράσχουν παρόμοια συνδρομή, είτε ειδοποιούμενες από τις αμερικανικές αρχές [καθυστερημένα κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 36 παρ. 1 (β)] είτε με άλλους τρόπους....

105. Για την περίπτωση του κυρίου Manriquez το Δικαστήριο δεν διαθέτει συγκεκριμένες πληροφορίες για το χρόνο ειδοποίησης του προξενικού λειτουργού. Μάλλον εννοείται ότι οι προξενικές αρχές του αποστέλλοντος κράτους ειδοποιήθηκαν δύο χρόνια πριν την καταδίκη ενώ ο ίδιος ουδέποτε πληροφορή-

θηκε από τις αρμόδιες αρχές για τα προξενικά δικαιώματά του. Οι διάδικοι δεν συμφωνούν και στην υπόθεση του κυρίου Fuentes. Το Μεξικό υποστηρίζει ότι ειδοποιήθηκε για την κράτησή του διαρκούς της δίκης και οι Η.Π.Α. κατά το χρόνο επιλογής των ενόρκων, πριν την έναρξη της δίκης. Στην περίπτωση του κυρίου Arias οι αρχές του Μεξικού ειδοποιήθηκαν για την κράτησή του τη βδομάδα πριν την έναρξη της δίκης. Κατά την κρίση του Δικαστηρίου σε αυτές τις τρεις περιπτώσεις οι Η.Π.Α. παραβίασαν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το άρθρο 36 παρ. 1 (γ).

Β) Επί της παραβίασης του άρθρου 36 παρ. 2 της Σύμβασης της Βιέννης: ... 107. Με το τρίτο υπόμνημά του το Μεξικό ζητά από το Δικαστήριο να επιδικάσει και να κρίνει ότι «οι Η.Π.Α. παραβίασαν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το άρθρο 36 παρ. 2 της Σύμβασης της Βιέννης παραλείποντας να εξασφαλίσουν ουσιαστική και αποτελεσματική επανεξέταση και νέα κρίση των καταδικών και των ποινών που επιβλήθηκαν στο πλαίσιο διαδικασίας που παραβίασε το άρθρο 36 παρ. 1».

108. Το άρθρο 36 παρ. 2 ορίζει: «Τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου δικαιώματα πρέπει να ασκούνται στο πλαίσιο των νόμων και κανονισμών του κράτους διαμονής, με την έννοια ότι οι νόμοι αυτοί και οι κανονισμοί πρέπει να επιτρέπουν την πλήρη πραγματοποίηση των σκοπών για τους οποίους θεσπίζονται τα δικαιώματα δυνάμει του παρόντος άρθρου».

109. Σχετικά το Μεξικό υποστήριξε ότι οι Η.Π.Α. «εφαρμόζοντας διατάξεις του εθνικού δικαίου για να απορρίψουν ή να μην κρίνουν ενστάσεις για την παραβίαση των δικαιωμάτων που εγγυάται το άρθρο 36 – και άρα παραλείποντας να εγγυηθούν την ουσιαστική επανεξέταση και νέα κρίση των σοβαρών ποινών που επιβλήθηκαν στο πλαίσιο διαδικασιών που παραβίασαν το άρθρο 36 - ... παραβίασαν και συνεχίζουν να παραβιάζουν στη Σύμβαση της Βιέννης».

Ειδικότερα το Μεξικό υποστηρίζει ότι «οι Η.Π.Α. επικαλέστηκαν πολλές εθνικές νομικές θεωρίες για να αποτρέψουν την επέλευση των νομικών συνεπειών της παραβίασης του άρθρου 36. Κατ' αρχήν, παρά την σαφή ανάλυση του Δικαστηρίου στην υπόθεση LaGrand τα αμερικανικά δικαστήρια, τόσο σε πολιτειακό όσο και σε ομοσπονδιακό επίπεδο, συνεχίζουν να επικαλούνται τις θεωρίες που κρίνουν απαράδεκτες τις ενστάσεις που προβάλλονται το πρώτον σε δεύτερο βαθμό για να αποκλείσουν κάθε επανεξέταση των παραβιάσεων του άρθρου 36 – ακόμα και όταν ο αλλοδαπός πολίτης, εξαιτίας της παράλειψης των αρμόδιων αρχών να συμμορφωθούν με το άρθρο 36, δεν πληροφορήθηκε το δικαίωμά του να ειδοποιηθούν οι προξενικές αρχές του αποστέλλοντος κράτους και να επικοινωνήσει μαζί τους και άρα τη δυνατότητά του να επικαλεστεί την παραβίασή του στο πλαίσιο της δίκης».

110. Για να αποκρούσουν τα επιχειρήματα του Μεξικού οι Η.Π.Α. υποστήριξαν ότι «τα αμερικανικά ποινικά δικαστικά συστήματα αντιμετωπίζουν όλα τα δικονομικά σφάλματα στο πλαίσιο των διαδικασιών της δικαστικής κρίσης σε δεύτερο βαθμό και της απονομής χάριτος. Η διαδικασία της απονομής χάριτος εφαρμόζεται όταν ο κανόνας που απαγορεύει την προβολή ενστάσεων το πρώτο σε δεύτερο βαθμό αποκλείει τη δικαστική επανεξέταση της υπόθεσης. Δηλαδή, οι νόμοι και οι κανονισμοί των Η.Π.Α. προβλέπουν τη διόρθωση των σφαλμάτων που θίγουν τη θέση του κατηγορούμενου με το συνδυασμό της δικαστικής επανεξέτασης και της απονομής χάριτος. Αυτές οι δύο διαδικασίες σε συνδυασμό με τις υποχρεώσεις των αρμόδιων αρχών επιτρέπουν την πλήρη πραγματοποίηση των σκοπών για τους οποίους θεσπίζονται τα δικαιώματα του άρθρου 36 παρ. 1 σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 36 παρ. 2. Και, όταν παραβιάζεται το άρθρο 36 παρ. 1 αυτές οι διαδικασίες ικανοποιούν τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 36 παρ. 2 επιτρέποντας στις Η.Π.Α. να επανεξετάσουν και να αναθεωρήσουν τις καταδικές και τις ποινές κατά τα οριζόμενα στην απόφαση επί της υπόθεσης LaGrand».

111. Το Δικαστήριο έχει ήδη εξετάσει στην υπόθεση LaGrand τον «δικονομικό κανόνα των Η.Π.Α. που απαγορεύει την προβολή ενστάσεων το πρώτον σε δεύτερο βαθμό». Οι Η.Π.Α. δεν αμφισβητούν την περιγραφή και τον τρόπο λειτουργίας του προαναφερόμενου δικονομικού κανόνα, όπως αποτυπώνονται στο υπόμνημα του Μεξικού: «απαγορεύεται στον κατηγορούμενο να προτείνει στο στάδιο της κατ' έφεση δίκης ή της διαδικασίας habeas corpus ένσταση που εδικοιούτο, αλλά παρέλειψε να προτείνει στην πρωτοβάθμια δίκη». Ο κανόνας αυτός επιβάλλει την εξάντληση των ένδικων μέσων, μεταξύ άλλων, σε πολιτειακό επίπεδο και πριν την άσκηση αίτησης στο πλαίσιο της διαδικασίας habeas corpus ενώπιον των ομοσπονδιακών δικαστηρίων. Στην υπόθεση LaGrand ο υπό κρίση κανόνας εφαρμόστηκε από τα ομοσπονδιακά δικαστήρια των Η.Π.Α.. Στην παρούσα υπόθεση το Μεξικό ισχυρίζεται επίσης ότι εφαρμόστηκε σε κάποια πολιτειακά δικαστήρια στην κατ' έφεση ποινική δίκη.

112. Στην απόφαση επί της υπόθεσης LaGrand το Δικαστήριο έκρινε την εφαρμογή του προαναφερόμενου «δικονομικού κανόνα» που κατά το Μεξικό παρακωλύει την πλήρη συμμόρφωση των Η.Π.Α. με τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει δυνάμει του άρθρου 36 εξετάζοντας τα αποτελέσματα που παράγει στο πλαίσιο της διάταξης της παραγράφου 2 του άρθρου 36 της Σύμβασης της Βιέννης. Σχετικά τόνισε ότι «πρέπει να διακρίνεται ο κανόνας ως τέτοιος από την ειδικότερη εφαρμογή του στην υπό κρίση υπόθεση». Απεφάνθη ότι « αυτός καθεαυτός ο κανόνας δεν παραβιάζει το άρθρο 36 της Σύμβασης της Βιέννης. Πρόβλημα ανακύπτει επειδή απαγορεύει στον κρατούμενο να προσβάλλει την καταδίκη και την ποινή επικαλούμενος το άρθρο 36 παρ. 1 της Σύμβασης, προβάλλοντας δηλαδή τον ισχυρισμό του ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές παρέλειψαν να συμμορφωθούν με την υποχρέωσή τους να τον πληροφορήσουν αμελλητί για τα προξενικά δικαιώματά του στερώντας του με αυτόν τον τρόπο τη δυνατότητα να αιτηθεί και να απολαύσει την προξενική προστασία του αποστέλλοντος κράτους».

Επί της προαναφερόμενης βάσης, το Δικαστήριο κατέληξε ότι «ο δικονομικός κανόνας παρακώλυσε το συνήγορο των LaGrands να προσβάλει αποτελεσματικά τις καταδίκες και τις ποινές που τους επιβλήθηκαν για λόγους άλλους πλην των συνταγματικά προβλεπομένων». Αυτή η θέση του Δικαστηρίου ισχύει και για την υπό κρίση υπόθεση, όπου κάποιοι μεξικανοί πολίτες βρέθηκαν ακριβώς στην ίδια κατάσταση.

113. Το Δικαστήριο θα επανέλθει στην πτυχή αυτή της υπόθεσης στη συνέχεια, στο πλαίσιο των ισχυρισμών του Μεξικού για αποκατάσταση της βλάβης. Προς το παρόν περιορίζεται να σημειώσει ότι ο δικονομικός κανόνας δεν τροποποιήθηκε ούτε υιοθετήθηκε διάταξη νόμου για τη μη εφαρμογή του στις περιπτώσεις όπου οι Η.Π.Α. λόγω της παράλειψής τους αποκλείουν το συνήγορο από τη δυνατότητα να επικαλεστεί το ζήτημα της παραβίασης της Σύμβασης της Βιέννης στην πρωτοβάθμια δίκη. Άρα, πρέπει να εξεταστεί η περίπτωση όπου ο δικονομικός κανόνας συνεχίζει να απαγορεύει στα δικαστήρια να αναγνωρίζουν, μεταξύ άλλων, τα νομικά αποτελέσματα της παραβίασης των δικαιωμάτων που εγγυάται το άρθρο 36 παρ. 1, που παρακώλυσε το Μεξικό να προσλάβει έγκαιρα συνήγορο για την υπεράσπιση κάποιων πολιτών του και να τους συνδράμει με κάθε τρόπο στη νομική παράσταση. Σε αυτές τις περιπτώσεις, συνέπεια της εφαρμογής του δικονομικού κανόνα είναι η παρεμπόδιση της «πλήρους πραγματοποίησης των σκοπών για τους οποίους θεσπίζονται τα δικαιώματα» και άρα παραβιάζεται η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 36. Περαιτέρω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι σε αρκετές από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο τελικό υπόμνημα του Μεξικού ο δικονομικός κανόνας έχει ήδη εφαρμοστεί και σε άλλες μπορεί να εφαρμοστεί σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας. Όμως, σε καμιά από τις υποθέσεις που αναφέρονται στην επόμενη παράγραφο, η ποινική διαδικασία σε βάρος των μεξικανών πολιτών δεν βρίσκεται σε στάδιο όπου δεν υπάρχει περαιτέρω δυνατότητα δικαστικής επανεξέτασης της υπόθεσης. Δηλαδή, σε αντίθεση με την υπόθεση LaGrand δεν έχουν αποκλειστεί όλες οι δυνατότητες «της επανεξέτασης και της αναθεώρησης» της καταδίκης και της ποινής. Κατά συνέπεια είναι πρώιμο για το Δικαστήριο να καταλήξει σε αυτό το στάδιο ότι στις υπό κρίση υποθέσεις ότι παραβιάστηκαν οι υποχρεώσεις που ορίζει η παράγραφος 2 του άρθρου 36 της Σύμβασης της Βιέννης.

114. Αντίθετα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι σε τρεις από τις υπό κρίση υποθέσεις, του κυρίου Moreno, του κυρίου Torres και του κυρίου Fierro κατέστησαν τελεσίδικες οι καταδικαστικές αποφάσεις που διατάσσουν την εκτέλεσή τους σε θάνατο. Επιπλέον, το Εφετείο της Οκλαχόμα έχει ήδη ορίσει ημερομηνία εκτέλεσης της θανατικής ποινής του κυρίου Torres. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο πρέπει να καταλήξει ότι σ' αυτές τις υποθέσεις οι Η.Π.Α. παραβίασαν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το άρθρο 36 παρ. 2 της Σύμβασης της Βιέννης.

Γ) Νομικές συνέπειες της παραβίασης: 115. Αφού διαπίστωσε ότι στις περισσότερες από τις υποθέσεις που επικαλέστηκε το Μεξικό ενώπιόν του οι Η.Π.Α. παρέλειψαν να συμμορφωθούν με τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το άρθρο 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης της Βιέννης, το Δικαστήριο εξετάζει στη συνέχεια τις νομικές συνέπειες αυτής της παραβίασης και τις νομικές οδούς αποκατάστασής της.

116. Το Μεξικό ζήτησε από το Δικαστήριο να κρίνει «(4) λόγω της βλάβης που υπέστη επειδή δεν άσκησε το δικαίωμά του να παράσχει διπλωματική προστασία στους πολίτες του δικαιούται πλήρη αποζημίωση με τη μορφή της αποκατάστασης στο ακέραιο (restitutio in integrum) (5) η αποκατάσταση αυτή συνίσταται στην υποχρέωση της επαναφοράς στο status quo ante ακυρώνοντας ή αποστερώντας με οποιοδήποτε τρόπο την ισχύ ή το αποτέλεσμα της καταδίκης και των ποινών που επιβλήθηκαν στους 52 μεξικα-

νούς πολίτες του, και (6) η αποκατάσταση αυτή περιλαμβάνει την υποχρέωση υιοθέτησης των αναγκαίων μέτρων που διασφαλίζουν ότι η προηγούμενη παραβίαση του άρθρου 36 δεν πλήττει τις μεταγενέστερες διαδικασίες».

117. Σχετικά, το Μεξικό ισχυρίζεται ότι «είναι γενικά αποδεκτό ότι η στοιχειώδης μορφή επανόρθωσης που παρέχεται στο κράτος που υπέστη τη βλάβη από μια διεθνώς εσφαλμένη ενέργεια είναι η αποκατάσταση στο ακέραιο (*restitutio in integrum*)» και ότι «οι Η.Π.Α. υποχρεούνται να υιοθετήσουν τα αναγκαία μέτρα για την επαναφορά στο *status quo ante* στις υποθέσεις των πολιτών τους που κρατήθηκαν, δικάστηκαν, καταδικάστηκαν και τιμωρήθηκαν κατά παράβαση διεθνώς αναγνωρισμένων δικαιωμάτων». Το Μεξικό ισχυρίζεται ότι προκειμένου για την επαναφορά του *status quo ante* η «επανόρθωση συνίσταται στην ακύρωση των ετυμηγοριών και των ποινών που υιοθετήθηκαν κατά την εφαρμογή διαδικασιών που παραβίασαν το άρθρο 36» και ότι «συνάγεται από τη φύση της αποκατάστασης ότι η δικαστική πράξη που παραβίασε διεθνή υποχρέωση πρέπει να ακυρωθεί και να μην παράγει έννομες συνέπειες ή αποτέλεσμα στην εθνική έννομη τάξη». Κατά συνέπεια, αίτημα του Μεξικού είναι η ακύρωση των καταδικών και των ποινών των 52 πολιτών του και ο αποκλεισμός, σε κάθε επόμενη διαδικασία, κάθε αποδεικτικού μέσου το οποίο εξασφαλίστηκε κατά παραβίαση του άρθρου 36 της Σύμβασης της Βιέννης».

118. Αποκρούοντας τους ισχυρισμούς του Μεξικού οι Η.Π.Α. υποστηρίζουν ότι «η νομολογία LaGrand επιβάλλει στις Η.Π.Α. να εγγυηθούν σε κάθε υπόθεση την επανεξέταση και την νέα κρίση λαμβάνοντας υπόψη την παραβίαση όχι την επανεξέταση και την ανατροπή, όχι τον οριακό αποκλεισμό των αποδεικτικών μέσων ή την ακύρωση των καταδικών για μόνο το λόγο ότι παραβιάστηκε το άρθρο 36 παρ. 1 και παραβλέποντας τις συνέπειες της καταδίκης και της ποινής και, όχι ... συγκεκριμένο, καθορισμένο, δηλωμένο αποτέλεσμα: την αποκατάσταση του *status quo ante*».

119. Τη γενική αρχή των νομικών συνεπειών της τέλεσης διεθνώς εσφαλμένων πράξεων υιοθέτησε το Διεθνές Δικαστήριο στην υπόθεση *Factory at Chorzow* ως εξής: «Είναι αρχή του διεθνούς δικαίου ότι η παραβίαση της δέσμευσης επιβάλλει την υποχρέωση της προσήκουσας αποκατάστασης», που διαφέρει από υπόθεση σε υπόθεση και εξαρτάται από τις ειδικότερες περιστάσεις κάθε υπόθεση και την συγκεκριμένη φύση και έκταση της βλάβης, αφού το ζήτημα πρέπει να εξεταστεί από τη σκοπιά «της αποκατάστασης που προσιδιάζει» στη βλάβη. Εν συνεχεία, στην ίδια απόφαση το Δικαστήριο ανέπτυξε το θέμα αυτό ως εξής: «η ουσιαστική αρχή που περιλαμβάνεται στην πραγματική έννοια της παράνομης πράξης – μια αρχή που φαίνεται να έχει υιοθετηθεί από τη διεθνή πρακτική και ειδικότερα από τις αποφάσεις των διαιτητικών δικαστηρίων – είναι ότι η αποκατάσταση πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να εξαλείψει όλες τις συνέπειες της παράνομης πράξης και να αποκαταστήσει την κατάσταση που, κατά πάσα πιθανότητα, θα υπήρχε πριν την τέλεσή της».

120. Στην υπόθεση LaGrand το Δικαστήριο ανέπτυξε γενικότερα την προαναφερόμενη αρχή ως εξής: «Το Δικαστήριο θεωρεί σχετικά ότι όταν οι Η.Π.Α. παρά τη δέσμευσή τους [να διασφαλίσουν την εφαρμογή των ειδικών μέτρων που υιοθετήθηκαν σύμφωνα με τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το άρθρο 36 παρ. 1 (β)] αθετούν την υποχρέωσή τους να ειδοποιήσουν την προξενική αρχή σε βάρος των γερμανών πολιτών, η συγγνώμη δεν αρκεί στις περιπτώσεις όπου οι ενδιαφερόμενοι υπέστησαν τις συνέπειες της παρατεταμένης κράτησης ή καταδικάστηκαν και τιμωρήθηκαν σε αυστηρές ποινές. Στην περίπτωση παρόμοιας καταδίκης και ποινής, υποχρεούνται οι Η.Π.Α. να επιτρέψουν την επανεξέταση και την νέα κρίση της ετυμηγορίας και της ποινής λαμβάνοντας υπόψη την παραβίαση των δικαιωμάτων που εγγυάται η Σύμβαση. Η επιλογή των μέσων της αποκατάστασης ανήκει στις Η.Π.Α. ».

121. Όμοια, στην υπό κρίση υπόθεση έργο του Δικαστηρίου είναι να καθορίσει το περιεχόμενο της προσήκουσας αποκατάστασης της βλάβης στις περιπτώσεις παραβίασης του άρθρου 36. Αποσαφηνίζεται σε σχέση με τα παραπάνω ότι οι διεθνώς εσφαλμένες πράξεις που τέλεσαν οι Η.Π.Α. συνίστανται στην παράλειψη των αρμόδιων αρχών να πληροφορήσουν τους ενδιαφερόμενους μεξικανούς πολίτες, να ειδοποιήσουν σχετικά τους προξενικούς λειτουργούς του Μεξικού και να επιτρέψουν στο Μεξικό να παράσχει προξενική βοήθεια. Συνάγεται ότι το μέσο αποκατάστασης αυτών των παραβιάσεων πρέπει να συνίσταται στην υποχρέωση των Η.Π.Α. να επιτρέψουν την επανεξέταση και την νέα κρίση των υποθέσεων των υπό κρίση πολιτών από τα αμερικανικά δικαστήρια, όπως αναλύει στο σκεπτικό του το Δικαστήριο στη συνέχεια, με στόχο να διαπιστωθεί εάν σε κάθε περίπτωση η διαπραχθείσα παραβίαση του άρθρου 36 από τις αρμόδιες αρχές προκάλεσε πραγματική βλάβη στον κατηγορούμενο κατά την απονομή της ποινικής δικαιοσύνης.

122. Το Δικαστήριο επιβεβαιώνει ότι η υπό κρίση υπόθεση αφορά στο άρθρο 36 της Σύμβασης της Βιέννης και όχι στην ορθότητα των δικαστικών αποφάσεων καταδίκης και επιβολής ποινών. Τα αμερικανικά δικαστήρια υποχρεούνται να καθορίσουν κατά τη διαδικασία επανεξέτασης και νέας κρίσης των υποθέσεων αν οι παραβιάσεις της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 36 που οδήγησαν, ως αλληλουχία γεγονότων, τελικά στις καταδίκες και στην επιβολή αυστηρών ποινών που απαγγέλθηκαν, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ποινικής διαδικασίας. Έτσι, οφείλουν τα αμερικανικά δικαστήρια να εξετάσουν τα πραγματικά περιστατικά και ειδικότερα τη βλάβη και τις αιτίες της, λαμβάνοντας υπόψη την παραβίαση των δικαιωμάτων που εγγυάται η Σύμβαση.

123. Κατά το Μεξικό δεν συνάγεται ότι η εν μέρει ή εν όλω ακύρωση της καταδίκης ή της ποινής αποτελεί το αναγκαίο και μοναδικό μέσο θεραπείας της παραβίασης. Σχετικά, αναφέρεται σε πρόσφατη απόφαση του Δικαστηρίου επί της υπόθεσης *The Arrest Warrant of 11 April 2000* (Democratic Republic of Congo v. Belgium) με την οποία το «Δικαστήριο διέταξε την ακύρωση εντάλματος σύλληψης που είχε εκδώσει βέλγος δικαστικός υπάλληλος κατά παραβίαση της διεθνούς ασυλίας του υπουργού Εξωτερικών του Κονγκό». Όμως, η παρούσα υπόθεση διαφέρει. Στην υπόθεση *The Arrest Warrant of 11 April* οι διάδικοι αμφισβητούσαν τη νομιμότητα, κατά το διεθνές δίκαιο, του εντάλματος σύλληψης του υπουργού Εξωτερικών του Κονγκό που εξέδωσαν οι βελγικές δικαστικές αρχές. Αφού το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η πράξη παραβίαζε το διεθνές δίκαιο περί ασυλίας η προσήκουσα νομική συνέπεια ήταν να διατάξει την ακύρωση του επίδικου εντάλματος σύλληψης. Αντίθετα, στην υπό κρίση υπόθεση δεν αντιμετωπίζονται ως παραβιάσεις του διεθνούς δικαίου οι καταδίκες και οι ποινές που εκδόθηκαν σε βάρος των μεξικανών πολιτών, αλλά μόνον κάποιες παραβιάσεις διεθνών συμβατικών υποχρεώσεων που προηγήθηκαν της έκδοσής τους.

124. Περαιτέρω, το Μεξικό υποστήριξε ότι το δικαίωμα ειδοποίησης του προξενικού λειτουργού και το δικαίωμα επικοινωνίας με τον προξενικό λειτουργό είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα το οποίο αποτελεί μέρος της δίκαιης ποινικής δίκης και άρα πρέπει να διασφαλίζεται στο έδαφος όλων των συμβαλλομένων στη Σύμβαση της Βιέννης κρατών. Κατά το Μεξικό, αυτό το δικαίωμα είναι τόσο θεμελιώδες ώστε η παραβίασή του συνεπάγεται *ipso facto* την ακύρωση της ποινικής διαδικασίας που διεξήχθη κατά παραβίασή του. Το Δικαστήριο δεν χρειάζεται να αποφασίσει εάν τα δικαιώματα που εγγυάται η Σύμβαση της Βιέννης είναι ανθρώπινα δικαιώματα. Όμως, παρατηρεί ότι ούτε το κείμενο, ούτε ο σκοπός και το αντικείμενο της Σύμβασης ούτε οι προπαρασκευαστικές εργασίες υποστηρίζουν τη θέση του Μεξικού.

... 126. ...Το Μεξικό υποστηρίζει ότι «ως πτυχή της αποκατάστασης στο ακέραιο, δικαιούται να διατάξει το Δικαστήριο ότι σε κάθε μεταγενέστερη ποινική διαδικασία σε βάρος των πολιτών του δεν θα ληφθούν υπόψη οι δηλώσεις και οι ομολογίες τους που δόθηκαν πριν πληροφορηθούν για τα προξενικά δικαιώματά τους». Σχετικά ισχυρίζεται ότι «ο κανόνας του αποκλεισμού εφαρμόζεται τόσο στις έννομες τάξεις του αγγλοσαξονικού συστήματος δικαίου όσο και στις έννομες τάξεις του ρωμαϊκού συστήματος δικαίου και προβλέπει τον αποκλεισμό των αποδεικτικών στοιχείων που ελήφθησαν με τρόπο που παραβιάζει την υποχρέωση της δίκαιης δίκης» και επί τη βάση των προαναφερόμενων καταλήγει ότι «το καθεστώς του κανόνα του αποκλεισμού ως γενικής αρχής του δικαίου επιτρέπει στο Δικαστήριο να διατάξει ότι σε κάθε μεταγενέστερη ποινική διαδικασία που αφορά στις υπό κρίση υποθέσεις οι Η.Π.Α. υποχρεούνται να εφαρμόσουν αυτήν την αρχή στις δηλώσεις και στις ομολογίες που ελήφθησαν από τους αξιωματούχους εφαρμογής του νόμου πριν να πληροφορηθούν οι κατηγορούμενοι μεξικανοί για τα προξενικά δικαιώματά τους».

127. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν αναγκαίο να εξετάσει τους ισχυρισμούς που προβάλλει το Μεξικό, ότι δηλαδή «ο κανόνας του αποκλεισμού είναι γενική αρχή δικαίου κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 38 παρ. 1 (γ) του Καταστατικού του». Το Μεξικό... εγείρει το ζήτημα των νομικών συνεπειών της παραβίασης των υποχρεώσεων του άρθρου 36 παρ. 1, που ήδη ανέλυσε επαρκώς. Περαιτέρω, διατυπώνει την άποψη ότι το ζήτημα αυτό πρέπει να εξετάζεται εξατομικευμένα σε κάθε υπόθεση από τα ενδιαφερόμενα αμερικανικά δικαστήρια στο πλαίσιο της διαδικασίας της επανεξέτασης και της νέας κρίσης κάθε μιας υπόθεσης.

128. ... Όμως διαπίστωσε το Δικαστήριο παραμένει γεγονός ότι οι Η.Π.Α. παραβίασαν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το άρθρο 36 της Σύμβασης της Βιέννης, και άρα το Δικαστήριο υποχρεούται να καθορίσει τι είδους μέσα θεραπείας απαιτούνται για να αποκατασταθεί η βλάβη που υπέστησαν το Μεξικό και οι πολίτες του από τις Η.Π.Α. που δεν συμμορφώθηκαν με τις διεθνείς τους υποχρεώσεις. Όπως ήδη προαναφέρθηκε στην παράγραφο 120 της παρούσας απόφασης, το Δικαστήριο υιοθέτησε στην

απόφαση LaGrand⁵ τη γενική αρχή που εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές όσον αφορά στο μέσο θεραπείας για την αποκατάσταση της βλάβης αυτού του είδους.

129. Σχετικά, το Μεξικό ζητά από το Δικαστήριο να επιδικάσει και να κρίνει ότι «στο μέτρο που καμιά από τις 52 καταδίκες ή ποινές δεν ακυρώνονται οι Η.Π.Α. υποχρεούνται να διασφαλίσουν, με μέσο της επιλογής τους την ουσιαστική και αποτελεσματική επανεξέταση και νέα κρίση των καταδικών και των ποινών των 52 πολιτών του και ότι η υποχρέωση αυτή δεν μπορεί να εκπληρωθεί με την εφαρμογή της διαδικασίας χάριτος ή οιοδήποτε εθνικού κανόνα δικαίου ή θεωρίας εσωτερικού δικαίου [που δεν λαμβάνει υπόψη την παραβίαση του άρθρου 36 παρ. 1]».

130. Οι Η.Π.Α. υποστηρίζουν ότι έχουν συμμορφωθεί με την απόφαση LaGrand όσον αφορά στο ζήτημα της «επανεξέτασης και νέας κρίσης». Αναπτύσσοντας περαιτέρω αυτό το σημείο ισχυρίζονται ότι το «Δικαστήριο έκρινε στην υπόθεση LaGrand ότι η επιλογή των μέσων που επιτρέπουν την επανεξέταση και τη νέα κρίση επαφίεται στις Η.Π.Α.» , αλλά ότι «το Μεξικό δεν επιτρέπει στις Η.Π.Α. να επιλέξουν, αλλά ζητά από το Δικαστήριο να επανεξετάσει τις υποθέσεις και να αποφασίσει ότι η παραβίαση επιβάλει την ακύρωση των ετυμηγοριών και των ποινών».

131. Αποφαινόμενο στην απόφαση LaGrand ότι «οι Η.Π.Α. πρέπει να επιτρέψουν με μέσα της επιλογής τους την επανεξέταση και τη νέα κρίση της ετυμηγορίας και της ποινής» το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι επαφίενται κατ' αρχήν στις Η.Π.Α. να επιλέξουν τη μέθοδο της επανεξέτασης και νέας κρίσης». Όμως, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι αυτή η ελευθερία επιλογής των μέσων δεν σημαίνει την άνευ όρων επανεξέταση και νέα κρίση κάθε υπόθεσης: όπως καθίσταται σαφές από το προαναφερόμενο απόσπασμα της απόφασης αυτή η επανεξέταση και η νέα κρίση πρέπει να «λάβει υπόψη την παραβίαση των δικαιωμάτων που εγγυάται η Σύμβαση», συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των νομικών συνεπειών της παραβίασης στην ποινική διαδικασία που έπεται της παραβίασης.

132. Οι Η.Π.Α. υποστηρίζουν ότι (1) «η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση LaGrand διατάσσοντας την επανεξέταση και τη νέα κρίση αναφέρεται στη διαδικασία της επανεξέτασης μιας καταδίκης και της ποινής υπό το φως της παραβίασης του άρθρου 36», (2) «διατάσσοντας την εφαρμογή της διαδικασίας επανεξέτασης το Δικαστήριο κατ' ανάγκη εννοούσε ότι ένα θεμιτό αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας μπορεί να είναι διατήρηση της ετυμηγορίας και της ποινής» και (3) «ότι η αποκατάσταση που αιτείται το Μεξικό στην υπό κρίση υπόθεση είναι καταφανώς ασυνεπής με την απόφαση LaGrand. Αίτημά του είναι ακριβώς η κατ' ουσίαν κρίση των υποθέσεων των ενδιαφερομένων μεξικανών την οποία αρνήθηκε το Δικαστήριο στην υπόθεση LaGrand».

133. Περαιτέρω, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι σύμφωνα με τους ισχυρισμούς των εκπροσώπων των Η.Π.Α. κατά την ακροαματική διαδικασία «εάν ο κατηγορούμενος επικαλεστεί κατά τη δίκη ότι η πα-

---

⁵ «Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι έχει την εξουσία να διαπιστώσει την παραβίαση μιας διεθνούς υποχρέωσης. Αν είναι απαραίτητο, έχει επίσης τη δικαιοδοσία να κρίνει ότι αιτία της παραβίασης είναι η εθνική νομοθεσία. Στην υπό κρίση υπόθεση το Δικαστήριο διαπίστωσε παραβίαση των υποχρεώσεων την εκπλήρωση των οποίων προβλέπει το άρθρο 36 της Σύμβασης της Βιέννης. Αλλά δεν διαπίστωσε ότι η εθνική νομοθεσία των Η.Π.Α., κανόνας ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου, είναι εγγενώς αντίθετος με τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει οι Η.Π.Α. δυνάμει της Σύμβασης της Βιέννης. Στην υπό κρίση υπόθεση η παραβίαση της διάταξης της παραγράφου 2 του άρθρου 36 οφείλεται στις περιστάσεις εφαρμογής του δικονομικού κανόνα που απαγορεύει την προβολή ενστάσεων το πρώτον σε δεύτερο βαθμό και όχι στον κανόνα αυτόν καθεαυτόν. Με την υπό κρίση προσφυγή οι Η.Π.Α. εξέφρασαν τη συγγνώμη τους στη Γερμανία για την παραβίαση της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 36 και η Γερμανία δεν αιτήθηκε αποζημίωση για τη βλάβη που υπέστη και για τη βλάβη που υπέστησαν οι αδερφοί LaGrand. Όμως, ζητά εγγυήσεις «ότι σε κάθε μελλοντική περίπτωση κράτησης ή ποινικής διαδικασίας σε βάρος Γερμανών πολιτών οι Η.Π.Α. θα εξασφαλίσουν τόσο νομοθετικά όσο και πρακτικά την αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων που προβλέπει το άρθρο 36 της Σύμβασης της Βιέννης για τις Προξενικές Σχέσεις» και «ειδικότερα στις περιπτώσεις όπου προβλέπεται η καταδίκη σε θανατική ποινή οι Η.Π.Α. θα διασφαλίσουν την αποτελεσματική επανεξέταση και νέα κρίση των ποινικών ετυμηγοριών που απαγγέληκαν στο πλαίσιο διαδικασίας που παραβίασε τα δικαιώματα του άρθρου 36». Σχετικά, το Δικαστήριο κρίνει ότι όταν οι Η.Π.Α. παραβιάζουν την υποχρέωση ειδοποίησης του προξενικού λειτουργού σε βάρος των Γερμανών πολιτών η συγγνώμη δεν επαρκεί στις περιπτώσεις όπου οι ενδιαφερόμενοι έχουν υποστεί παρατεταμένη κράτηση ή έχουν καταδικαστεί και τιμωρηθεί με αυστηρές ποινές. Στην περίπτωση παρόμοιας καταδίκης και τιμωρίας οι Η.Π.Α. υποχρεούνται να επιτρέψουν την επανεξέταση και τη νέα κρίση της ετυμηγορίας και της τιμωρίας λαμβάνοντας υπόψη τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων που προβλέπει η Σύμβαση. Η υποχρέωση αυτή μπορεί να εκπληρωθεί με διάφορους τρόπους. Η επιλογή των μέσων εκπλήρωσής της επαφίεται στις Η.Π.Α.».

ράλειψη πληροφόρησής του για τα προξενικά δικαιώματά του έβλαψε συγκεκριμένο δικαίωμά του που είναι ουσιαστικό για τη δίκαιη δίκη, το Εφετείο μπορεί να επανεξετάσει τη σχετική κρίση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου», αλλά «εάν ο αλλοδαπός δεν επικαλεστεί το άρθρο 36 μπορεί να αντιμετωπίσει δικονομικούς περιορισμούς» (δηλαδή την εφαρμογή του δικονομικού κανόνα) επικαλούμενος το πρώτον στην κατ' έφεση δίκη την παραβίαση του άρθρου 36. Έτσι, όσο σημαντική και να είναι η ένσταση παραβίασης του άρθρου 36 παρ. 1 της Σύμβασης της Βιέννης, μπορεί να μην εξεταστεί κατ' ουσία από τα αμερικανικά δικαστήρια εξαιτίας της εφαρμογής του δικονομικού κανόνα.

134. Δεν επαρκεί να επιχειρηματολογήσουν οι Η.Π.Α. ότι «ανεξάρτητα από το χαρακτηρισμό της ένστασης [από το μεξικανό κατηγορούμενο]... το δικαίωμά του προστατεύεται εφόσον ασκείται στη δίκη με ορισμένο τύπο» και ότι «κατ' αυτόν τον τρόπο, ακόμα και αν η παράλειψη χαρακτηρισμού της ένστασης ως παραβίασης της Σύμβασης της Βιέννης μπορεί να σημαίνει τεχνικά αποστέρηση του δικαιώματός του να προβάλλει την ένσταση της Σύμβασης της Βιέννης, στην κατ' έφεση δίκη αυτή η παράλειψη δεν θα παρακλύσει το δικαίωμά του να προτείνει ανεξάρτητη ένσταση βλάβης των δικαιωμάτων του επειδή δεν απολάμβανε την καίρια για τη δίκαιη δίκη προστασία».

Κρίσιμο σημείο αποτελεί εν προκειμένω η εφαρμογή του δικονομικού κανόνα όπως ισχύει σήμερα αφού ο κατηγορούμενος κωλύεται να προβάλλει την ένσταση της παραβίασης των δικαιωμάτων του που εγγυάται η Σύμβαση της Βιέννης και περιορίζεται να αιτηθεί την προστασία των δικαιωμάτων του κατά τα οριζόμενα στο Σύνταγμα των Η.Π.Α. .

135... 138. Το Δικαστήριο τονίζει ότι «η επανεξέταση και νέα κρίση» που προβλέπει στην απόφαση επί της υπόθεσης LaGrand πρέπει να είναι αποτελεσματικές. Άρα, πρέπει να «ληφθεί υπόψη η παραβίαση των δικαιωμάτων που εγγυάται η Σύμβαση» και να εξασφαλιστεί ότι η παραβίαση και η πιθανή βλάβη που συνεπάγεται θα εξεταστούν πλήρως και θα ληφθούν υπόψη στη διαδικασία της επανεξέτασης και της νέας κρίσης. Τέλος, πρέπει η διαδικασία αυτή να αφορά τόσο την ποινή όσο και την ετυμηγορία.

139. Όμοια, όταν παραβιάζονται τα δικαιώματα που εγγυάται το άρθρο 36 παρ. 1 της Σύμβασης της Βιέννης, ο κατηγορούμενος δεν προβάλλει τη σχετική ένσταση επικαλούμενος «βλάβη ενός ειδικότερου δικαιώματος που είναι ουσιαστικό για τη δίκαιη δίκη» – έννοια σχετική με την απόλαυση του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη κατά το Σύνταγμα των Η.Π.Α. – αλλά παραβίαση των δικαιωμάτων του κατά το άρθρο 36 παρ. 1 της Σύμβασης της Βιέννης. Τα δικαιώματα που εγγυάται η Σύμβαση της Βιέννης είναι συμβατικά και οι Η.Π.Α. ανέλαβαν την υποχρέωση να συμμορφώνονται με αυτά σε σχέση με τον ενδιαφερόμενο, ανεξάρτητα από το δικαίωμά του σε δίκαιη δίκη όπως ορίζεται στο Σύνταγμα των Η.Π.Α.. Σχετικά, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι το κρίσιμο στοιχείο στην επανεξέταση και στη νέα κρίση είναι η εφαρμογή διαδικασίας που εγγυάται την ολοκληρωμένη εξέταση της παραβίασης των δικαιωμάτων που εγγυάται η Σύμβαση της Βιέννης, ανεξάρτητα από την έκβασή της.

140. Όπως προαναφέρεται στις παραγράφους 128 έως 134 το Δικαστήριο θεωρεί ότι πρέπει να αξιολογηθούν και να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο της διαδικασίας επανεξέτασης και νέας κρίσης οι νομικές συνέπειες της παραβίασης των ατομικών δικαιωμάτων των μεξικανών στο πλαίσιο του άρθρου 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης λόγω της αλληλουχίας των δικαστικών διαδικασιών που κατέληξαν στην παρατεταμένη κράτηση ή στην καταδίκη και στην απαγγελία αυστηρών ποινών. Το Δικαστήριο κρίνει ότι το έργο αυτό υπάγεται στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων.

141. Το Δικαστήριο, στην υπόθεση LaGrand ανέθεσε στις Η.Π.Α. να επιλέξουν το μέσο της επανεξέτασης και της νέας κρίσης της υπόθεσης, ειδικά υπό το φως της εφαρμογής του δικονομικού κανόνα. Όμως, σ' αυτήν την υπόθεση υποστήριξε ότι η διαδικασία της επανεξέτασης και της νέας κρίσης πρέπει να υπαχθεί στις γενικότερες δικαστικές διαδικασίες που αφορούν στον ενδιαφερόμενο κατηγορούμενο.

142. Ως προς τη διαδικασία χάριτος το Δικαστήριο σημειώνει ότι αυτή επιτελεί σημαντική λειτουργία κατά την απονομή της δικαιοσύνης στις Η.Π.Α. και αποτελεί «ιστορικό μέσο θεραπείας των δικαστικών σφαλμάτων όταν έχουν εξαντληθεί όλα τα ένδικα μέσα». Το Δικαστήριο δέχεται ότι η διαδικασία χάριτος, αν και δεν είναι δικαστική, αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του συνολικού σχήματος που διασφαλίζει τη δικαιοσύνη στο ποινικό δικαστικό σύστημα των Η.Π.Α. . Όμως, υπογραμμίζει ότι το κρίσιμο στοιχείο στην υπό κρίση υπόθεση δεν είναι η απονομή χάριτος ως θεσμός ή ως αναπόσπαστο τμήμα των «νόμων και των κανονισμών των Η.Π.Α. » αλλά εάν αυτή εφαρμόζεται στα ποινικά δικαστικά συστήματα των πολιτειών των Η.Π.Α. με τρόπο που να συνιστά το κατάλληλο μέσο για την αποτελεσματική «επανεξέταση και

νέα κρίση της ετυμολογίας και της ποινής λαμβάνοντας υπόψη την παραβίαση των δικαιωμάτων της Σύμβασης» όπως απεφάνθη το Δικαστήριο στην υπόθεση LaGrand.

143. Είναι αληθές, όπως ισχυρίζονται οι Η.Π.Α., ότι σε κάποιες περιπτώσεις « η απονομή χάριτος οδήγησε στην πραγματικότητα σε χάρη καθώς και σε μετατροπή των ποινών». Με αυτήν την έννοια και σε αυτό το πλαίσιο μπορεί να υποστηριχθεί ότι τα στοιχεία που επικαλούνται οι Η.Π.Α. μαρτυρούν το βαθμό της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών χάριτος ως μέσου απαλλαγής των κατηγορουμένων από την εκτέλεση στο διάδρομο του θανάτου. Όμως, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η διαδικασία χάριτος, όπως εφαρμόζεται στο αμερικανικό ποινικό σύστημα, δεν φαίνεται να πληροί τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 138 και άρα δεν επαρκεί για να αποτελέσει το κατάλληλο μέσο «επανεξέτασης και νέας κρίσης» όπως έκρινε στην απόφαση LaGrand. Παρόλα αυτά θεωρεί ότι οι προσήκουσες διαδικασίες χάριτος μπορεί να συμπληρώνουν τη δικαστική επανεξέταση και εκ νέου κρίση, ειδικότερα όταν το δικαστικό σύστημα παραλείπει να λάβει υπόψη την παραβίαση των δικαιωμάτων της Σύμβασης της Βιέννης, όπως στην περίπτωση των τριών Μεξικανών που καταδικάστηκαν σε θάνατο.

144. Τέλος, το Δικαστήριο θα εξετάσει το αίτημα του Μεξικού να επιδικάσει και να κρίνει ότι «οι Η.Π.Α. θα σταματήσουν να παραβιάζουν το άρθρο 36 της Σύμβασης της Βιέννης όσον αφορά στο Μεξικό και στους 52 πολίτες του και θα παράσχουν τις κατάλληλες εγγυήσεις και εξασφάλιση ότι θα υιοθετήσουν επαρκή μέτρα ώστε να επιτευχθεί η πλήρης συμμόρφωση με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 36 της Σύμβασης».

145. Σχετικά το Μεξικό αναγνωρίζει τις προσπάθειες που καταβάλλουν οι Η.Π.Α. για να ενημερώσουν τις αρχές για την υποχρέωσή τους να σέβονται τα προξενικά δικαιώματα συνδρομής των πολιτών του αποστέλλοντος κράτους με τη διανομή φυλλαδίων και καρτών και με την οργάνωση προγραμμάτων κατάρτισης. Περαιτέρω, σημειώνει ότι στην υπόθεση LaGrand το Δικαστήριο αναφέρθηκε στα μέτρα που υιοθέτησαν οι Η.Π.Α. Όμως, υπογραμμίζει με λύπη ότι «το πρόγραμμα των Η.Π.Α. , ανεξάρτητα από τα συστατικά του στοιχεία, έχει αποδειχθεί αναποτελεσματικό αφού οι αρμόδιες αρχές συνεχίζουν να παραβιάζουν τακτικά τα προξενικά δικαιώματα πληροφόρησης και συνδρομής και εγγυάται το άρθρο 36.

146. Πιο συγκεκριμένα το Μεξικό ισχυρίζεται για την παραβίαση των υποχρεώσεων που επιβάλλει το άρθρο 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης της Βιέννης ότι: «Πρώτον, οι αρμόδιες αρχές των Η.Π.Α. παραλείπουν τακτικά να ειδοποιήσουν έγκαιρα τον προξενικό λειτουργό όπως προβλέπει το άρθρο 36 παρ. 1 (β) με συνέπεια τη ματαίωση της επικοινωνίας και της πρόσβασης που προβλέπει το άρθρο 36 παρ. 1 (α) και τη συνδρομή που ορίζει το άρθρο 36 παρ. 1 (γ). Οι παραβιάσεις αυτές συνεχίζονται παρότι έχει εκδοθεί η απόφαση του Δικαστηρίου επί της υπόθεσης LaGrand και εφαρμόζεται το προαναφερόμενο πρόγραμμα κατάρτισης.

.....

Επιπλέον, το Μεξικό απέδειξε ότι συνεχίζεται η πρακτική της μη συμμόρφωσης. Το πρώτο εξάμηνο του 2003 εντόπισε τουλάχιστον εκατό περιπτώσεις μεξικανών που συνελήφθησαν από τις αρμόδιες αρχές των Η.Π.Α. για κακουργήματα και δεν πληροφορήθηκαν έγκαιρα το δικαίωμά τους να ειδοποιηθεί η προξενική αρχή της χώρας τους».

Περαιτέρω, για την παραβίαση των υποχρεώσεων που επιβάλλει το άρθρο 36 παρ. 2 της Σύμβασης της Βιέννης το Μεξικό ισχυρίζεται: «Δεύτερον, τα δικαστήρια των Η.Π.Α. συνεχίζουν να εφαρμόζουν τη θεωρία του δικονομικού κανόνα και της μη αναδρομικής εφαρμογής του που απαγορεύουν την κατ' ουσίαν εξέταση της ένστασης περί παραβίασης της Σύμβασης της Βιέννης και όσα δικαστήρια την εξέτασαν (επειδή δεν εφαρμόζουν δικονομικό κώλυμα) κατ' επανάληψη έκριναν ότι δεν προβλέπεται προσφυγή στην περίπτωση της παραβίασης των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 36... Έτσι, η πεποίθηση των Η.Π.Α. ότι οι διαδικασίες χάριτος ικανοποιούν τις προϋποθέσεις που έθεσε το Δικαστήριο στην απόφαση LaGrand για την επανεξέταση και νέα κρίση εκφράζει ουσιαστική την εμμονή τους να επιτρέπουν στους νομικούς κανόνες και θεωρίες να συνεχίσουν να παράγουν τα αναπόφευκτα αποτελέσματά τους. Άρα, οι Η.Π.Α. συνεχίζουν να παραβιάζουν το άρθρο 36 παρ. 2 παραλείποντας την πλήρη πραγματοποίηση των σκοπών για τους οποίους θεσπίζονται τα δικαιώματα του άρθρου 36».

147. Οι Η.Π.Α. αντιλέγουν υποστηρίζοντας ότι «οι προσπάθειες που καταβάλουν για τη βελτίωση της πληροφόρησης των ενδιαφερομένων για τα προξενικά δικαιώματα είναι συνεχείς και επιτυγχάνουν

απτά αποτελέσματα». Επίσης, υποστηρίζουν ότι το Μεξικό «παραλείπει να αποδείξει πάγια και συνεχιζόμενη πρακτική της παραβίασης του άρθρου 36 υπό το φως της απόφασης LaGrand».

148. Το Μεξικό υπογραμμίζει την ανάγκη να υποβάλει αίτημα για την παύση παράνομων ενεργειών επειδή συνεχίζεται η παραβίαση του άρθρου 36 ως προς το Μεξικό και τους 52 πολίτες του. Όμως, το Δικαστήριο θεωρεί ότι το Μεξικό δεν έχει αποδείξει συνεχή παραβίαση του άρθρου 36 της Σύμβασης της Βιέννης στις υποθέσεις των 52 πολιτών του. Κατά συνέπεια, απορρίπτει το αίτημα του Μεξικού για παύση της παραβίασης. Υπογραμμίζει όμως, ότι οι υποθέσεις των 52 πολιτών του βρίσκονται σε διάφορα στάδια της ποινικής διαδικασίας ενώπιον των αμερικανικών δικαστηρίων, δεν είναι *pendente lite* και ότι το Δικαστήριο έχει ήδη υποδείξει σχετικά ποιο μέσο θεωρεί προσήκον για την αποκατάσταση της βλάβης που προξενεί η παραβίαση της Σύμβασης της Βιέννης, κυρίως την επανεξέταση και νέα κρίση των σχετικών υποθέσεων.

149. Το Μεξικό ισχυρίζεται ότι αιτείται την παροχή εγγυήσεων μη επανάληψης επειδή εκτός από τις 52 περιπτώσεις που αναφέρονται στην υπό κρίση προσφυγή του οι Η.Π.Α. παραβιάζουν «κατά πάγια τακτική» το άρθρο 36. Σχετικά, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι το Μεξικό δεν έχει καταθέσει ενώπιόν του τα κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία θα μπορούσε να προκύψει πάγια πρακτική. Και ενώ το σημείο αυτό προκαλεί ανησυχία ακόμη και υπό το φως της απόφασης LaGrand και υπάρχει σημαντικός αριθμός υποθέσεων παράλειψης συμμόρφωσης με την υποχρέωση παροχής προξενικών πληροφοριών στους πολίτες του Μεξικού, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι Η.Π.Α. έχουν καταβάλει σημαντικές προσπάθειες για να διασφαλίσουν ότι οι αρχές εφαρμογής του νόμου πληροφορούν κάθε πρόσωπο που συλλαμβάνουν και γνωρίζουν ή έχουν λόγους να πιστεύουν ότι είναι αλλοδαπός για το δικαίωμά του να ειδοποιηθεί ο προξενικός λειτουργός της χώρας καταγωγής του και να επικοινωνήσει μαζί του. Είναι αξιοσημείωτο ότι ειδικά στο στάδιο της προδικασίας οι Η.Π.Α. έχουν καταβάλει καλόπιστες προσπάθειες για να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει δυνάμει του άρθρου 36, παρ. 1 της Σύμβασης της Βιέννης, εφαρμόζοντας μέτρα όπως είναι το νέο πρόγραμμα ενημέρωσης που ξεκίνησε το 1998, συμπεριλαμβανομένης της διανομής σχετικού φυλλαδίου του Υπουργείου Εξωτερικών στις ομοσπονδιακές, πολιτειακές και τοπικές αρχές. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει εν προκειμένω τις προσπάθειες που καταβάλουν κάποιες έννομες τάξεις για παροχή της πληροφόρησης που επιβάλλει το άρθρο 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης της Βιέννης ταυτόχρονα με την ενημέρωση του συλλαμβανομένου για τα αποκαλούμενα «Miranda rights».

150. Περαιτέρω, το Δικαστήριο σημειώνει σχετικά ότι στην υπόθεση LaGrand η Γερμανία αιτήθηκε μεταξύ άλλων «να εγγραθούσαν ρητά οι Η.Π.Α. ότι δεν θα επαναλάβουν άδικες πράξεις».

Ως προς αυτό το γενικής φύσης αίτημα για εγγύηση μη επανάληψης το Δικαστήριο απεφάνθη: «Το κράτος που είναι διάδικο σε υπόθεση που εκδικάζει και αναφέρεται επανειλημμένα σε ουσιαστικές δραστηριότητες που αποσκοπούν στη συμμόρφωσή του με τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει δυνάμει συνθήκης εκφράζει τη δέσμευσή του για περαιτέρω προσπάθειες. Βέβαια, το σχετικό πρόγραμμα δεν μπορεί να διασφαλίσει ότι δεν θα παραλείψουν οι Η.Π.Α. στο μέλλον να παραβιάσουν την υποχρέωση που έχουν αναλάβει δυνάμει του άρθρου 36 της Σύμβασης της Βιέννης. Αλλά κανένα κράτος δεν μπορεί να το εγγραφεί και δεν το αιτείται η Γερμανία. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η δέσμευση των Η.Π.Α. να διασφαλίσουν την εφαρμογή των ειδικών μέτρων που υιοθέτησαν για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει δυνάμει του άρθρου 36 παρ. 1 (β) πρέπει να ικανοποιούν το αίτημα της Γερμανίας για γενική εγγύηση μη επανάληψης».

Το Δικαστήριο πιστεύει ότι το ανωτέρω απόσπασμα⁶ της απόφασης LaGrand ικανοποιεί το αίτημα του Μεξικού για παροχή εγγυήσεων και διασφάλισης της μη επανάληψης στο μέλλον.

151. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει ένα σημαντικό σημείο. Στην υπό κρίση υπόθεση εξέτασε τις υποχρεώσεις των Η.Π.Α. στο πλαίσιο του άρθρου 36 της Σύμβασης της Βιέννης ως προς τους πολίτες του Μεξικού που καταδικάστηκαν στην θανατική ποινή από δικαστήρια των Η.Π.Α. . Οι διαπιστώσεις του ως προς την υποχρέωση της επανεξέτασης και της νέας κρίσης των ετυμηγοριών και των ποινών αφορούν τις συνθήκες απαγγελίας αυστηρών ποινών σε αλλοδαπούς που είναι πολίτες του Μεξικού. Προς άρση κάθε αμφιβολίας, πρέπει να διευκρινιστεί, ότι ενώ το Δικαστήριο εξέφρασε την ανησυχία του για τους μεξικανούς των οποίων οι υποθέσεις κρίθηκαν μετά από προσφυγή του Μεξικού έκρινε ζητήματα αρχής που ανέκυψαν στο πλαίσιο της παρούσας δίκης και αφορούν γενικότερα την εφαρμογή της Σύμβασης της Βιέννης

⁶ Βλέπε International Court of Justice, Reports 2001, pp. 512-513, para. 124.

και δεν υπάρχει a contrario επιχείρημα για ό,τι έκρινε εκδικάζοντας την υπό κρίση προσφυγή. Με άλλα λόγια, το γεγονός ότι η απόφαση του Δικαστηρίου αφορά Μεξικανούς δεν σημαίνει ότι η παρούσα απόφασή του δεν εφαρμόζεται σε άλλους αλλοδαπούς που βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση στις Η.Π.Α..

152. Με την από 5.2.2003 απόφασή του το Δικαστήριο κρίνοντας αίτημα του Μεξικού για προσωρινή δικαστική προστασία διέταξε τις «Η.Π.Α. να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίσουν ότι δεν θα εκτελεστούν οι κύριοι Fierro, Moreno και Torres πριν την έκδοση της παρούσας απόφασης». Η προαναφερόμενη απόφαση, σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους της και το άρθρο 41 του Καταστατικού του Δικαστηρίου παρήγαγε αποτελέσματα εκκρεμούσης της οριστικής κρίσης της προσφυγής και οι σχετικές υποχρεώσεις των Η.Π.Α. αντικαθίστανται από την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας απόφασης με το διατακτικό της. Το Δικαστήριο απέρριψε το επιχείρημα του Μεξικού ότι με το μέσο της αποκατάστασης στο ακέραιο οι Η.Π.Α. υποχρεούνται να ακυρώσουν τις καταδίκες και τις ποινές όλων των μεξικανών πολιτών. Διαπίστωσε όμως μεταξύ άλλων ότι στις τρεις προαναφερόμενες υποθέσεις οι Η.Π.Α. παραβίασαν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει δυνάμει των εδαφίων (α), (β) και (γ) της παραγράφου 1 του άρθρου 36 της Σύμβασης της Βιέννης. Επιπλέον, κατά το χειρισμό των τριών αυτών υποθέσεων οι Η.Π.Α. παραβίασαν το άρθρο 36 παρ. 2 της Σύμβασης. Δεν έχει εφαρμοσθεί το κατάλληλο μέσο θεραπείας της βλάβης που συνεπάγεται η παραβίαση του άρθρου 36 παρ. 1, δηλαδή η επανεξέταση και η νέα κρίση της ετυμηγορίας και της ποινής που απαιτεί το άρθρο 36 παρ. 2. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι στις τρεις αυτές περιπτώσεις οι Η.Π.Α. υποχρεούνται να αναζητήσουν τα κατάλληλα μέσα που ανταποκρίνονται στα κριτήρια της επανεξέτασης και της νέας κρίσης κατά οριζόμενα στις παραγράφους 138 et seq. της παρούσας απόφασης.

Με δέκα τέσσερις ψήφους υπέρ έναντι μιας κατά το Δικαστήριο έκρινε ότι οι Η.Π.Α. παραβίασαν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει δυνάμει της παραγράφου 1 (β) του άρθρου 36 της Σύμβασης της Βιέννης επειδή δεν πληροφόρησαν αμελλητί τους πολίτες του Μεξικού για τα δικαιώματά τους που εγγυάται το άρθρο 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης της Βιέννης της 24.4.1963 για τις Προξενικές Σχέσεις.

Με δέκα τέσσερις ψήφους υπέρ έναντι μιας κατά το Δικαστήριο έκρινε ότι οι Η.Π.Α. παραβίασαν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει δυνάμει της παραγράφου 1 (β) του άρθρου 36 της Σύμβασης της Βιέννης επειδή δεν ειδοποίησαν αμελλητί τον προξενικό λειτουργό του Μεξικού για την κράτηση των πολιτών του και άρα στέρησαν το Μεξικό από το δικαίωμα να παράσχει έγκαιρα τη συνδρομή που προβλέπει η Σύμβαση της Βιέννης για τις Προξενικές Σχέσεις.

Με δέκα τέσσερις ψήφους υπέρ έναντι μιας κατά το Δικαστήριο έκρινε ότι οι Η.Π.Α. παραβίασαν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει δυνάμει της παραγράφου 1 (α) και (γ) του άρθρου 36 της Σύμβασης της Βιέννης επειδή στέρησαν από το Μεξικό το δικαίωμα να επικοινωνήσει έγκαιρα με τους πολίτες του, να έχει πρόσβαση σ' αυτούς και να τους επισκεφθεί ενόσω ήσαν κρατούμενοι.

Με δέκα τέσσερις ψήφους υπέρ έναντι μιας κατά το Δικαστήριο έκρινε ότι οι Η.Π.Α. παραβίασαν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει δυνάμει της παραγράφου 1 (γ) του άρθρου 36 της Σύμβασης της Βιέννης επειδή στέρησαν το Μεξικό από το δικαίωμά του να ρυθμίσει έγκαιρα τη νομική παράσταση των πολιτών του.

Με δέκα τέσσερις ψήφους υπέρ έναντι μιας κατά το Δικαστήριο έκρινε ότι οι Η.Π.Α. παραβίασαν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει δυνάμει της παραγράφου 2 του άρθρου 36 της Σύμβασης της Βιέννης επειδή στις περιπτώσεις των τριών πολιτών του Μεξικού που καταδικάστηκαν σε θανατική ποινή δεν επέτρεψαν την επανεξέταση και τη νέα κρίση των υποθέσεών τους μετά την παραβίαση των προξενικών δικαιωμάτων τους.

Με δέκα τέσσερις ψήφους υπέρ έναντι μιας κατά το Δικαστήριο έκρινε ότι η προσήκουσα αποκατάσταση στην υπό κρίση υπόθεση συνίσταται στην υποχρέωση των Η.Π.Α. να επιτρέψουν, με μέσο της επιλογής τους, την επανεξέταση και την νέα κρίση των ετυμηγοριών και των ποινών που επιβλήθηκαν στους πολίτες του Μεξικού λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματά τους που εγγυάται το άρθρο 36 κατά τα οριζόμενα στις παραγράφους 138 έως 141 της παρούσας απόφασης.

Ομόφωνα το Δικαστήριο σημειώνει τη δέσμευση των Η.Π.Α. να διασφαλίσουν την εφαρμογή ειδικών μέτρων για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους που απορρέουν από το άρθρο 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης της Βιέννης και κρίνει ότι με αυτή τη δέσμευση ικανοποιείται το αίτημα του Μεξικού για παροχή εγγυήσεων μη επανάληψης.

Ομόφωνα το Δικαστήριο κρίνει ότι εάν οι πολίτες του Μεξικού καταδικαστούν σε αυστηρές ποινές χωρίς να έχουν διασφαλιστεί τα δικαιώματά τους που εγγυάται το άρθρο 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης οι Η.Π.Α. οφείλουν να διασφαλίσουν με μέσο της επιλογής του την επανεξέταση και τη νέα κρίση της ετυμηγορίας και της επιβληθείσας ποινής ώστε να επιτρέψουν την ολοκληρωμένη εξέταση της παραβίασης των δικαιωμάτων της Σύμβασης κατά τα οριζόμενα στις παραγράφους 138 έως 141 της απόφασης.

Δήλωση του προέδρου του Δικαστηρίου Shi Jiuyang

Ψηφίζοντας υπέρ της παραγράφου 153 της απόφασης επιθυμώ να καταστήσω σαφές ότι διατηρώ τις απόψεις που εξέφρασα ιδιαιτέρως στην απόφαση LaGrand για την ερμηνεία σύμφωνα με την οποία οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 36 της Σύμβασης της Βιέννης για τις Προξενικές Σχέσεις ρυθμίζουν ατομικά δικαιώματα και για την απόφαση του Δικαστηρίου για την «επανεξέταση και νέα κρίση της ετυμηγορίας και της ποινής» ως μορφή αποκατάστασης της παραβίασης των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει το κράτος διαμονής δυνάμει του άρθρου 36 της Σύμβασης.

Η άποψη του Προέδρου του Δικαστηρίου στην απόφαση LaGrand είχε ως εξής:

«1. Με δισταγμό ψήφισα υπέρ των υπό στοιχείο (3) και (4) σκέψεων του διατακτικού της παραγράφου 128 του Δικαστηρίου, κυρίως επειδή κατά την άποψή μου το σκεπτικό του Δικαστηρίου σε αυτές τις δύο υπο-παραγράφους στηρίζεται σε αμφιλεγόμενη ερμηνεία του άρθρου 36 της Σύμβασης της Βιέννης για τις Προξενικές Σχέσεις.

2. Με την υπ' αριθμ. 128 υπό στοιχείο (3) παράγραφο το Δικαστήριο κρίνει ότι : παραλείποντας να πληροφορήσουν τους Karl και Walter LaGrand αμέσως μετά τη σύλληψή τους για τα δικαιώματά τους κατά το άρθρο 36 παρ. 1(β) της Σύμβασης και στερώντας από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας τη δυνατότητα να παράσχει έγκαιρα τη συνδρομή που προβλέπει η Σύμβαση στους ενδιαφερόμενους αλλοδαπούς οι Η.Π.Α. παραβίασαν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει έναντι της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και των αδερφών LaGrand δυνάμει του άρθρου 36 παρ. 1».

Συμφωνώ απόλυτα με το Δικαστήριο ότι οι Η.Π.Α. παραβίασαν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει έναντι της Γερμανίας δυνάμει της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 36 της Σύμβασης. Όμως, αμφισβητώ την κρίση του Δικαστηρίου όσον αφορά στην παραβίαση των υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει οι Η.Π.Α. έναντι των αδερφών LaGrand. Η απόφαση του Δικαστηρίου στηρίζεται στην ερμηνεία της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 36 και ειδικότερα του εδαφίου (β) της Σύμβασης: πρόκειται για τις διαφορετικές απόψεις που υποστήριξαν οι διάδικοι σχετικά με τη φύση του δικαιώματος που προστατεύει και ειδικότερα εάν, πλην των δικαιωμάτων που αναγνωρίζει στα συμβαλλόμενα μέρη, το προαναφερόμενο εδάφιο ιδρύει ατομικά δικαιώματα. Η Γερμανία υποστήριξε ότι το «δικαίωμα πληροφόρησης κατά τη σύλληψη για τα δικαιώματα που προβλέπει το άρθρο 36 παρ. 1 (β) της Σύμβασης της Βιέννης δεν αφορά μόνον το δικαίωμα του αποστέλλοντος κράτους (και κράτους καταγωγής του ενδιαφερόμενου) που ιδρύει την αντίστοιχη υποχρέωση του κράτους διαμονής, αλλά επίσης το ατομικό δικαίωμα κάθε πολίτη αλλοδαπού κράτους συμβαλλόμενου στη Σύμβαση της Βιέννης που εισέρχεται στο έδαφος άλλου συμβαλλόμενου κράτους».

Αντίθετα, οι Η.Π.Α. υποστήριξαν ότι «σε κάθε περίπτωση τα προξενικά δικαιώματα ειδοποίησης και πρόσβασης κατά τη Σύμβαση της Βιέννης είναι δικαιώματα των κρατών και όχι ατομικά δικαιώματα. Σαφώς και μπορούν να τα επικαλεστούν οι ενδιαφερόμενοι επιτρέποντας – όχι απαιτώντας – στα κράτη να τους προσφέρουν προξενική συνδρομή, αλλά ρόλος της Σύμβασης δεν είναι η ίδρυση ή η αναγνώριση ατομικών δικαιωμάτων».

3. Στην παράγραφο 77 της απόφασης το Δικαστήριο, υιοθετώντας την ερμηνεία του προαναφερόμενου εδαφίου της διάταξης ως συνόλου, επικύρωσε τον ισχυρισμό της Γερμανίας. Θα μπορούσα να αποδεχθώ αυτό το σκεπτικό του Δικαστηρίου μόνον αν η ερμηνεία του εδαφίου (β) της παραγράφου 1 του άρθρου 36 είναι η προσήκουσα για την υπό κρίση υπόθεση. Αναμφισβήτητα, η ερμηνεία του Δικαστηρίου είναι συνεπής με τη νομολογία του και με τη νομολογία του προκατόχου του σύμφωνα με την οποία εάν οι σχετικές λέξεις με τη φυσική και συνήθη έννοια τους έχουν νόημα στο πλαίσιο που υπάγονται, τότε η υπόθεση έχει κριθεί και δεν υπάρχει λόγος εφαρμογής άλλων μεθόδων ερμηνείας. Όμως, κατά την άποψή μου η αδιάκριτη επίκληση παρόμοιας θέσης μπορεί να μην είναι πάντα αξιόπιστη ή να μην συμβάλει στον καθορισμό της πραγματικής βούλησης των συμβαλλομένων στη συνθήκη μερών. Για τον έναν ή τον άλλο λόγο, δηλαδή λόγω της βιαστικής ή της απρόσεκτης σύνταξης ή του συμβιβασμού τελευταίας στιγμής στις

διαπραγματεύσεις, μπορεί το νόημα του κειμένου της διάταξης να μην αποτυπώνει τη βούληση των μερών. Η εφαρμογή των εθιμικών κανόνων ερμηνείας που αποτυπώνονται στο άρθρο 31 της Σύμβασης της Βιέννης για το Δίκαιο των Συνθηκών μπορεί να είναι υπερβολική όταν φαίνεται ότι είναι σαφής η συνήθης έννοια του κειμένου, αλλά αποτελεί μέσο εξακρίβωσης που αποτρέπει κάθε πιθανότητα παρερμηνείας. Πράγματι, στην υπόθεση *Arbitral Award of 31.7.1989* (Γουϊνέα Μπισσάου κατά Σενεγάλης) το Δικαστήριο, επιβεβαιώνοντας τον προαναφερόμενο κανόνα, έκρινε ότι η εφαρμοσθείσα μέθοδος ερμηνείας σύμφωνη με τη φυσική και συνήθη έννοια των όρων δεν είναι απόλυτη και παρέπεμψε σε απόσπασμα από την απόφαση επί της υπόθεσης *South West Africa*: «δεν είναι αξιόπιστη αυτή η μέθοδος ερμηνείας όταν οδηγεί σε νόημα που δεν συμβιβάζεται με το πνεύμα, το σκοπό και το περιεχόμενο του κανόνα ή του κειμένου, που περιλαμβάνει τις λέξεις που ερμηνεύονται».

Σχετικά παραθέτω το ακόλουθο απόσπασμα από το έργο *Oppenheims' International Law* (9th edition, 1992, Vol. I, p. 1287): «Σκοπός της ερμηνείας της συνθήκης είναι ο καθορισμός του νοήματος του κειμένου που τα μέρη θέλησαν για τις περιστάσεις για τις οποίες ανέκυψε το ζήτημα ερμηνείας. Συχνά υποστηρίζεται ότι αν από το κείμενο συνάγεται επαρκώς το νόημα της συνθήκης δεν υπάρχει λόγος εφαρμογής κανόνων ερμηνείας για να συναχθεί το νόημα. Όμως, αυτή η πρόταση είναι περιορισμένης χρησιμότητας. Η διαπίστωση ότι μια συνθήκη είναι ή όχι σαφής δεν είναι η αφετηρία αλλά το αποτέλεσμα της διαδικασίας της ερμηνείας. Δεν πρόκειται για επιβεβαίωση της σαφήνειας αφηρημένα, αλλά της σαφήνειας σε συγκεκριμένες περιστάσεις και είναι λίγες οι διατάξεις των συνθηκών που δεν προβλέπουν περιστάσεις όπου μπορεί να αμφισβητηθεί η σαφήνιά τους».

4. Στην υπό κρίση υπόθεση οι διάδικοι δεν έχουν διαφορετικές απόψεις όσον αφορά στη συνήθη έννοια των όρων του άρθρου 36 παρ. 1 (β). Όμως, καταλήγουν σε διαφορετικά συμπεράσματα για την ερμηνεία της. Υπ' αυτές τις συνθήκες αναρωτιέμαι αν είναι προσήκον για το Δικαστήριο, προσεγγίζοντας αυτό το θέμα, να αποδώσει τόση σημασία στη σαφήνεια της διατύπωσης της διάταξης, παραμερίζοντας τους εθιμικούς κανόνες ερμηνείας. Κατά τη γνώμη μου εύλογα υποστηρίζουν οι Η.Π.Α. ότι τα δικαιώματα των πολιτών του αποστέλλοντος κράτους που συλλαμβάνονται ή κρατούνται να ειδοποιηθεί ο προξενικός λειτουργός και να επικοινωνήσει μαζί τους, κατά τα οριζόμενα στη διάταξη της παραγράφου 1 (β) του άρθρου 36, δεν είναι ανεξάρτητα, αλλά μάλλον απορρέουν από το δικαίωμα του συμβαλλόμενου κράτους να προστατεύει και να συνδράμει τους πολίτες του κατά τη Σύμβαση, εάν το εδάφιο (β) κατανοηθεί όπως το κατανοούν οι Η.Π.Α., στο πλαίσιο και υπό το φως του σκοπού και του αντικειμένου της Σύμβασης.

5. Κατ' αρχήν ο τίτλος της Σύμβασης είναι «Σύμβαση της Βιέννης για τις Προξενικές Σχέσεις». Και ο σκοπός και το αντικείμενο μια διεθνούς σύμβασης για τις προξενικές σχέσεις, όπως αναφέρεται στο προοίμιο, είναι «να συμβάλει στην ανάπτυξη φιλικών σχέσεων μεταξύ των εθνών». Πουθενά η Σύμβαση δεν αναφέρεται στη δημιουργία δικαιωμάτων υπέρ των ατόμων.

6. Δεύτερον, το άρθρο 36, που φέρει τον τίτλο «Επικοινωνία μετά των υπηκόων του αποστέλλοντος κράτους» αρχίζει με τις λέξεις: «Επί τω τέλει όπως η άσκησης των προξενικών καθηκόντων των σχετικών προς τους υπηκόους του αποστέλλοντος κράτους διευκολύνεται». Η διάταξη αυτή αποτελεί το επιστέγασμα όλων των παραγράφων του άρθρου, συμπεριλαμβανομένης της διάταξης του εδαφίου (β) της παραγράφου 1, που ορίζει για τα «δικαιώματα» των πολιτών του αποστέλλοντος κράτους. Σαφώς προκύπτει ότι σκοπός της διάταξης αυτής είναι να περιορίσει το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 36 στη διευκόλυνση της άσκησης των προξενικών καθηκόντων όσον αφορά στους πολίτες του αποστέλλοντος κράτους. Ατυχώς, η παράγραφος 77 της απόφασης δεν σχολιάζει την εισαγωγική διάταξη του άρθρου 36 σαν να μην αφορούσε το περιεχόμενο της διάταξης του εδαφίου (β) της παραγράφου 1.

7. Σύμφωνα με το άρθρο 5 της Σύμβασης οι προξενικοί λειτουργοί έχουν, μεταξύ άλλων, καθήκον να «προστατεύσωσι εντός του κράτους διαμονής τα συμφέροντα του αποστέλλοντος κράτους και των της ιθαγένειας αυτών προσώπων, φυσικών ή νομικών, εντός των υπό του διεθνούς δικαίου δεκτών ορίων» (5^α) και «να παρέχωσι βοήθειαν και συνδρομήν εις τα πρόσωπα, φυσικά ή νομικά, της ιθαγενείας του αποστέλλοντος κράτους» (5^ε). Η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 36 και ειδικά το εδάφιο (β) πρέπει να ενταχθούν στο πλαίσιο των προξενικών λειτουργιών που ορίζονται στη διάταξη του άρθρου 5. Καθίσταται προφανές ότι δεν υφίσταται το δικαίωμα ειδοποίησης του προξενικού λειτουργού και πρόσβασης σ' αυτόν εάν δεν υπάρχουν προξενικές σχέσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων κρατών ή εάν δεν έχει το αποστέλλον κράτος το δικαίωμα να προστατεύει και να συνδράμει τους πολίτες του.

8. Τέλος, είναι σαφές, όπως υποστηρίζουν οι Η.Π.Α., ότι οι προπαρασκευαστικές εργασίες της Διάσκεψης της Βιέννης του 1963 για τις Προξενικές Σχέσεις δεν επιβεβαιώνουν ότι βούληση των συντακτών της Σύμβασης ήταν η ίδρυση ατομικών δικαιωμάτων με την υιοθέτηση του άρθρου 36 παρ. 1 (β). Κατά τις διαπραγματεύσεις για το άρθρο 36 η αντιπροσωπεία της Βενεζουέλας αντιτάχθηκε στην αρχική διατύπωση του σχεδίου της παραγράφου 1 (α) που είχε συντάξει η Επιτροπή Διεθνούς Δικαίου για το δικαίωμα των πολιτών του αποστέλλοντος κράτους να ειδοποιούν το αρμόδιο προξενείο και να έχουν πρόσβαση σ' αυτό, υποστηρίζοντας ότι δεν ήταν κατάλληλη για μια σύμβαση που ρυθμίζει τις προξενικές σχέσεις και ότι «οι αλλοδαποί που βρίσκονται στο κράτος διαμονής πρέπει να υπάγονται στη δικαιοδοσία του και να μην εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης για τις Προξενικές Σχέσεις». Τελικά, με πρόταση της Βενεζουέλας, του Ισημερινού, της Ισπανίας, της Χιλής και της Ιταλίας η Δεύτερη Επιτροπή της Διάσκεψης αποφάσισε να αντιστρέψει την αρχική σειρά του άρθρου 36 παρ. 1 (α) του σχεδίου της Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου ώστε το εδάφιο να αναφέρεται πρώτα στο δικαίωμα των προξενικών λειτουργών να επικοινωνούν και να έχουν πρόσβαση στους υπηκόους του αποστέλλοντος κράτους και στη συνέχεια στο δικαίωμα των πολιτών του αποστέλλοντος κράτους να απολαμβάνουν την ίδια ελευθερία επικοινωνίας και πρόσβασης με τους προξενικούς λειτουργούς του αποστέλλοντος κράτους.

9. Αυτή η αντιστροφή της διατύπωσης του εδαφίου (α) της παραγράφου 1 του άρθρου 36 επιβεβαιώνει την ερμηνεία του στο πλαίσιο και υπό το φως του αντικειμένου και του σκοπού της Σύμβασης. Άρα, βάσιμα υποστηρίζουν οι Η.Π.Α. ότι «αυτή η αντιστροφή υπογραμμίζει το κρίσιμο σημείο, ότι το καθεστώς του ατόμου κατά τη Σύμβαση απορρέει από το δικαίωμα του συμβαλλόμενου στη Σύμβαση κράτους μέρους, που ενεργεί δια του προξενικού του λειτουργού, να επικοινωνεί με τους πολίτες του. Η μεταχείριση που απολαμβάνουν τα άτομα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη και απορρέουσα από το δικαίωμα του κράτους».

10. Περαιτέρω, το αρχικό σχέδιο της διάταξης του εδαφίου (β) της παραγράφου 1 του άρθρου 36 που συνέταξε η Επιτροπή Διεθνούς Δικαίου επιβάλει στο κράτος διαμονής την υποχρέωση να ειδοποιεί τον αρμόδιο προξενικό λειτουργό του αποστέλλοντος κράτους στην περίπτωση κράτησης πολίτη του. Όριζε ότι: «(β) Οι αρμόδιες αρχές υποχρεούνται πάραυτα να ειδοποιούν τον αρμόδιο προξενικό λειτουργό του αποστέλλοντος κράτους όταν στην περιφέρειά του βρίσκεται φυλακισμένος, προφυλακισμένος ή καθ' οιονδήποτε τρόπο κρατούμενος πολίτης του αποστέλλοντος κράτους. Κάθε ανακοίνωση απευθυνόμενη προς τον προξενικό λειτουργό από το φυλακισμένο, τον κρατούμενο ή καθ' οιονδήποτε τρόπο κρατούμενο πρέπει να διαβιβάζεται αμελλητί στον προξενικό λειτουργό του αποστέλλοντος κράτους».

11. Κατά τις διαπραγματεύσεις της Διάσκεψης της Βιέννης αρκετές αντιπροσωπείες υπογράμμισαν τη σημασία του σχεδίου του υπό κρίση εδαφίου. Έτσι, η αντιπροσωπεία της Τυνησίας δήλωσε ότι «η παράγραφος 1 (β) είναι από τις σημαντικότερες του σχεδίου. Συνδέεται με το άρθρο 5 (προξενικά καθήκοντα)... Η κράτηση (και συμφώνησε με τη γαλλική αντιπροσωπεία ότι πρέπει να συμπεριληφθεί και η σύλληψη) πλήττει σοβαρά την ελευθερία και την αξιοπρέπεια του ατόμου. Είναι λοιπόν αδιανόητο να μην ειδοποιείται ο προξενικός λειτουργός του αποστέλλοντος κράτους και η υποχρέωση του κράτους διαμονής να τον ειδοποιήσει πρέπει να ιδρυθεί με σαφήνεια αφού είναι πιθανό σε κάποιες περιπτώσεις να αδυνατεί να τον ενημερώσει ο ενδιαφερόμενος πολίτης και να ζητήσει βοήθεια και προστασία». Η αντιπροσωπεία του Ηνωμένου Βασιλείου δήλωσε επίσης ότι «τα δικαιώματα της επικοινωνίας και επαφής με τους πολίτες του αποστέλλοντος κράτους που ορίζονται στο άρθρο 36 είναι ιδιαίτερα σημαντικά για τους κρατούμενους, που αναφέρονται στο εδάφιο (β). Προφανώς, οι κρατούμενοι έχουν ιδιαίτερη ανάγκη την παροχή προξενικής συνδρομής και η ειδοποίηση που προβλέπει το εδάφιο (β) είναι σε αρκετές περιπτώσεις αναγκαία προϋπόθεση για τη διασφάλισή της».

12. Όμως, στις διαπραγματεύσεις αυτό το σχέδιο της σύμβασης προκάλεσε δύο διαφορετικές αντιδράσεις. Αρκετά κράτη, αν και συμφωνούσαν με την αρχική διατύπωση του σχεδίου ανησυχούσαν για το ιδιαίτερο βάρος που θα συνεπαγόταν για το κράτος διαμονής ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της ειδοποίησης του προξενικού λειτουργού του αποστέλλοντος κράτους, ειδικότερα όταν πρόκειται για κράτη στα οποία διαμένει σημαντικός αριθμός αλλοδαπών και δέχονται τουρίστες ή επισκέπτες για βραχύχρονα διαστήματα. Κάποιες αντιπροσωπείες, εν μέρει ωθούμενες από τη ψυχροπολεμική νοοτροπία, επιθυμούσαν να αποτυπώνει το εδάφιο (β) την ελεύθερη βούληση του κρατούμενου ή του φυλακισμένου να δηλώσει εάν επιθυμεί ή όχι να επικοινωνήσει μαζί του ο προξενικός λειτουργός της χώρας του.

13. Υπ' αυτές τις συνθήκες, δέκα επτά κράτη πρότειναν στη Διάσκεψη να τροποποιηθεί η διάταξη του εδαφίου (β) της παραγράφου 1. Η αντιπροσωπεία της Τυνησίας εκπροσωπώντας τους υποστηρικτές της τροποποίησης δήλωσε ότι «ως προς το εδάφιο (β) της παραγράφου 1 υποστηρίζεται η εισαγωγή της διατύπωσης «εκτός αν ρητά αντιτίθεται» ώστε να απαλλαγεί το κράτος διαμονής από την υποχρέωση ειδοποίησης του προξενικού λειτουργού για τη σύλληψη του ενδιαφερόμενου. Δικαιολογητική βάση αυτής της πρότασης είναι η συνεκτίμηση της ελευθερίας επιλογής του φυλακισμένου. Υποστηρίχθηκε ότι σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί ο φυλακισμένος να μην επιθυμεί να ειδοποιηθεί ο προξενικός λειτουργός για τη φυλάκισή του. Όμως, τελικά συμφώνησαν να ληφθεί αυτό το τελευταίο στοιχείο υπόψη, αλλά με τις κατάλληλες εγγυήσεις. Γι' αυτό το λόγο συντάχθηκε έτσι η διάταξη, ώστε να προβλέπεται η υποχρέωση ειδοποίησης εκτός εάν ο ενδιαφερόμενος ρητά εκφράζει την αντίθεσή του στην ενημέρωση του προξενικού λειτουργού».

14. Σε απάντηση της προαναφερόμενης πρότασης τροποποίησης η Ηνωμένη Αραβική Δημοκρατία κατέθεσε κοινή πρόταση τροποποίησης που υποστήριζαν είκοσι κράτη. Θα μπορούσαν να αντικατασταθούν στη διάταξη του εδαφίου (β) της παραγράφου 1 οι λέξεις «εκτός εάν ρητά αντιτίθεται» από τις λέξεις «εάν ο ενδιαφερόμενος αιτήσεται τούτο». Επεξηγώντας την πρόταση τροποποίησης ο εκπρόσωπος της Ηνωμένης Αραβικής Δημοκρατίας δήλωσε ότι «σκοπός της τροποποίησης είναι να μειωθεί το βάρος των αρχών των κρατών διαμονής, ειδικά όταν στην επικράτειά τους διαμένει μεγάλος αριθμός αλλοδαπών ή τουριστών και επισκεπτών. Η προτεινόμενη διατύπωση διασφαλίζει ότι δεν θα κατηγορηθούν οι αρχές του κράτους διαμονής, εάν, εξαιτίας του φόρτου εργασίας ή άλλων περιστάσεων, παραλείψουν να αναφέρουν τη σύλληψη πολίτη του αποστέλλοντος κράτους».

15. Μετά από συζήτηση υιοθετήθηκε η πρόταση της τροποποίησης των είκοσι κρατών με την προσθήκη των λέξεων «εάν ο ενδιαφερόμενος αιτήσεται τούτο» στην αρχή του εδαφίου (β) της παραγράφου 1. Η τελευταία περίοδος της διάταξης του εδαφίου (β) της παραγράφου 1 του άρθρου 36, δηλαδή η πρόβλεψη ότι οι αρμόδιες αρχές του κράτους διαμονής «οφείλουν να πληροφορούν αμελλητί τον ενδιαφερόμενο για τα δικαιώματά του» προστέθηκε αργότερα, στο πλαίσιο συμβιβασμού των προαναφερόμενων αντίθετων απόψεων. Άρα, από τις προπαρασκευαστικές εργασίες της Σύμβασης για τις Προξενικές Σχέσεις δεν μπορεί να συναχθεί ότι βούληση των αντιπροσώπων των συμβαλλομένων κρατών ήταν να ιδρύσει η διάταξη της παραγράφου 1 (β) ατομικά δικαιώματα. Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι γενικότερες συζητήσεις της Διάσκεψης επικεντρώθηκαν στα προξενικά καθήκοντα και στην άσκησή τους η ορθότερη άποψη είναι ότι η Διάσκεψη δεν εξέταζε το ενδεχόμενο ίδρυσης ατομικών δικαιωμάτων ανεξάρτητων από τα δικαιώματα των κρατών.

16. Το διατακτικό της απόφασης που αποτυπώνεται στην παράγραφο 128 (4) είναι απόρροια της ερμηνείας της διάταξης της παραγράφου 2 του άρθρου 36. Η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 36 ορίζει: «τα προβλεπόμενα δικαιώματα στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου πρέπει να ασκούνται στο πλαίσιο των νόμων και των κανονισμών του κράτους διαμονής, εννοουμένου εν τούτοις, ότι αυτοί οι νόμοι και οι κανονισμοί πρέπει να επιτρέπουν την πλήρη πραγματοποίηση των σκοπών για τους οποίους τα δικαιώματα θεσπίζονται δυνάμει του παρόντος άρθρου». Κατά την άποψη του Δικαστηρίου αφού η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 36 ιδρύει ατομικά δικαιώματα για τον κρατούμενο, πέραν των δικαιωμάτων του αποστέλλοντος κράτους, η αναφορά στη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου στα δικαιώματα που προβλέπονται στη διάταξη της παραγράφου 1 «πρέπει να κατανοηθεί ως εφαρμοζόμενη όχι μόνον στα δικαιώματα του αποστέλλοντος κράτους, αλλά επίσης στα δικαιώματα του κρατούμενου». Όπως απέδειξα παραπάνω η άποψη ότι η διάταξη της παραγράφου 1 (β) του άρθρου 36 ιδρύει ατομικά δικαιώματα είναι τουλάχιστον αμφιλεγόμενη. Άρα, είναι επίσης αμφιλεγόμενο το διατακτικό του Δικαστηρίου όσον αφορά στα «δικαιώματα» της παραγράφου 2.

17. Τέλος, επιθυμώ να διευκρινίσω ότι ψήφισα υπέρ του διατακτικού της παραγράφου 128 (7) της Απόφασης⁷ για λόγους που δεν αφορούν τις νομικές συνέπειες της παραβίασης της διάταξης της παραγράφου 1 (β) του άρθρου 36. Πρόκειται για παράγραφο ιδιαίτερης σημασίας όταν διατάσσεται η θανατική

⁷ Το Δικαστήριο έκρινε με δέκα τέσσερις ψήφους υπέρ έναντι μιας κατά ότι αφού οι πολίτες της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας καταδικάστηκαν σε σοβαρές ποινές στο πλαίσιο διαδικασίας που παραβίασε τα δικαιώματά τους που θεσπίζει η διάταξη της παραγράφου 1 (β) του άρθρου 36 της Σύμβασης οι Η.Π.Α. οφείλουν να επιτρέψουν με μέσο της επιλογής τους την επανεξέταση και τη νέα κρίση της ετυμηγορίας και της ποινής λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα που εγγυάται η Σύμβαση.

ποινή, που όχι μόνον είναι σοβαρή αλλά και μη αναστρέψιμη. Άρα, πρέπει να υιοθετείται κάθε δυνατό μέτρο για την πρόληψη της αδικίας ή του σφάλματος στην απαγγελία της ετυμηγορίας ή της ποινής».

Εξελίξεις στις Η.Π.Α. μετά την έκδοση της απόφασης

1. Η εκτέλεση της απόφασης του Διεθνούς Δικαστηρίου

Στις 28.2.2005 ο πρόεδρος Τζωρτζ Μπους απέστειλε στον Υπουργό Δικαιοσύνης το ακόλουθο έγγραφο⁸ με τον τίτλο «Συμμόρφωση με την απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου επί της υπόθεσης Avena»:

«Λευκός Οίκος

28.2.2005

Μνημόνιο προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης

Θέμα: Συμμόρφωση με την απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου επί της υπόθεσης Avena»

Οι Η.Π.Α. είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση της Βιέννης για τις Προξενικές Σχέσεις και στο Προαιρετικό Πρωτόκολλο για την Υποχρεωτική Επίλυση των Διαφορών δυνάμει του οποίου το Διεθνές Δικαστήριο έχει δικαιοδοσία να επιλύει διαφορές που ανακύπτουν κατά την «ερμηνεία και την εφαρμογή» της Σύμβασης.

Δυνάμει της εξουσίας που ασκώ κατά το Σύνταγμα και τους νόμους των Η.Π.Α. αποφάσισα ότι οι Η.Π.Α. θα εκπληρώσουν τις διεθνείς υποχρεώσεις τους που απορρέουν από την απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου επί της υπόθεσης Avena and other Mexican Nationals ορίζοντας ότι τα εθνικά δικαστήρια θα εφαρμόσουν την απόφαση σύμφωνα με τις γενικές αρχές επιείκειας στις περιπτώσεις που αφορούν στους 51 πολίτες του Μεξικού που αναφέρεται η προαναφερόμενη απόφαση».

2. Η καταγγελία του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης της Βιέννης για τις Προξενικές Σχέσεις από τις Η.Π.Α.

Στις 7.3.2005 ο Γενικός Γραμματέας έλαβε από την κυβέρνηση των Η.Π.Α. την καταγγελία του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου. Το έγγραφο⁹ αυτό έχει ως εξής:

«Κύριε Γενικό Γραμματέα,

Εκπροσωπώντας την κυβέρνηση των Η.Π.Α. έχω την τιμή να αναφερθώ στο Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης της Βιέννης για τις Προξενικές Σχέσεις που αφορά στην Υποχρεωτική Επίλυση των Διαφορών, το οποίο υπογράφηκε στη Βιέννη στις 24.4.1963.

Με την παρούσα επιστολή [Σας] γνωστοποιώ την καταγγελία του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου από τις Η.Π.Α.. Συνέπεια της καταγγελίας είναι ότι οι Η.Π.Α. δεν αναγνωρίζουν πλέον τη δικαιοδοσία του Διεθνούς Δικαστηρίου για τις υποθέσεις που αναφέρονται στο Πρωτόκολλο».

---

⁸ Σημείωση της Επιμελήτριας: www.deathpenaltyinfo.org υπό τον τίτλο: «President Bush Orders Courts to Give Foreign Nationals on Death Row Further Review».

⁹ Σημείωση της Επιμελήτριας: www.discourse.net υπό τον τίτλο «US Announces Withdrawal From Consular Convention».